

Faderskab og maskulinitet

Et casestudie af maskulinitetsforestillinger blandt ikke-vestlige etniske minoritetsmænd i fædreindsatsen ”Baba-fordi far er vigtig”

SPECIALE PÅ KANDIDATUDDANNELSEN I SOCIALT ARBEJDE, FORÅR 2019 INSTITUT FOR SOCIOLOGI OG SOCIALT ARBEJDE, AALBORG UNIVERSITET, KØBENHAVN

Tania Tareman
Studienummer: 20124850

Vejleder: Cecilie Kolonda Moesby-Jensen

Vigdis Dahl Bratberg
Studienummer: 20123532

Anslået tegn: 191.286

Abstract

An academic interest in inclusion of ethnic minorities in Denmark has led to this thesis. This thesis is a qualitative case study of fatherhood and masculinity ideals among non-western men of ethnic minorities in Denmark. Furthermore, this thesis examines how the social work have impact on their identity. The men are volunteers in an organization primarily for minority fathers called “Baba - fordi far er vigtig”. The purpose of the organization is to make fathers more involved in their children's life and inspire them to make changes for other fathers and the local community.

The theoretical framework is made up of R. W. Connell’s theory about Hegemonic Masculinity, Richard Jenkins’ theory about Social identity, Axel Honneth’s theory about recognition and the theory of Empowerment. Our theory of science is Philosophical Hermeneutics, which we use to interpret and understand our data. Our data consists primarily of semi-structured qualitative interviews. The thesis is based on 11 interviews with ethnic minority men, one interview with a Baba employee and a document analysis of the organisation’s webpage.

We can conclude that the ethnic minority men in this case study share hegemonic and marginalized masculinity. They perceive the ability to provide for their family as a big part of their masculine identity. The negative experiences with the system, such as children's institutions and the justice system, have an impact on the men's trust in Danish institutions. Furthermore, we found that the prejudices the men have about the system, can make the men withdraw from the kids institutions. Finally, we conclude, that “*Baba - fordi far er vigtig*” makes a difference for the ethnic minority identity by giving them recognition as fathers and men who have ability to make a difference for other minority fathers in their local community.

Indholdsfortegnelse

Problemfelt	5
Historisk blik på faderskab og maskulinitetsidealer	6
Problemformulering	7
Begrebsdefinitioner	8
Målgruppen.....	8
Faderskab og maskulinitet	8
Litteraturgennemgang	8
Maskulinitetsopfattelser og faderskab blandt minoritetsmænd	9
Tab af social identitet og marginalisering	10
Mistænkeliggørelse.....	11
Opsamling.....	12
Arbejdsspørgsmål.....	12
Afgrænsning	12
Case beskrivelse	13
Teori	14
Social identitet og identifikation	15
Indre-ydre dialektik	15
Kategorisering og gruppeidentifikation.....	16
Hegemonisk maskulinitet	17
Hegemonisk maskulinitet i Danmark	18
Anerkendelse	18
Empowerment	20
Samfundskritisk empowerment	20
Teoridiskussion	21
Metodologi, forskningsdesign og videnskabsteori	22
Metodologiske overvejelser	22
Forskningsdesign.....	23
Teorifortolkende casestudie.....	24
Videnskabsteori.....	24
Hermeneutikken.....	24
Filosofisk hermeneutik	25
Forforståelsen og fordomme.....	25

Abduktiv fremgangsmåde.....	26
Metode.....	26
Livsverdensinterview	27
Ekspertinterviews	27
Dokumentanalyse	28
Udformning af interviewguide	28
Operationalisering af teori til interviewguide	29
Hegemonisk maskulinitet	29
Validering og kategorisering	29
Grubeidentifikation.....	30
Det sociale arbejde i Baba	30
Adgang til informanter	31
Etiske overvejelser	32
Interviewenes forløb.....	33
Positioneringer og vores rolle i interviewsituationen.....	34
Præsentation af informanter	36
Livsverdens informanter.....	36
Ekspertinterview	38
Analysestrategi	38
Analyse.....	39
Del 1: Hvilke forestillinger har minoritetsmænd om maskulinitet?.....	39
Faderskab.....	40
Forsørgerrollen	43
Forestillinger om kønsarbejdsdelingen i familien	47
Minoritetsmænd som “knudemænd”	49
Delkonklusion.....	51
Del 2: Hvordan oplever minoritetsmændene at blive mødt som mand og far af samfundets institutioner?.....	51
Mødet med systemet	51
Involvering af fædre i institutionen	55
Delkonklusion.....	57
Del 3: Hvilken betydning har det sociale arbejde for minoritetsmændenes identitet?.....	57
Babas tilgang til det sociale arbejde	57
Forandring i farrollen.....	59

Forandring i lokalsamfundet.....	61
Dialogformen.....	63
Fællesskab	65
Delkonklusion.....	69
Diskussion	69
Konklusion.....	71
Verificering.....	73
Validitet.....	73
Reliabilitet.....	73
Generaliserbarhed.....	74
Litteraturliste	75

Problemfelt

Den 19. november 2018 blev tidligere bandeleder Nedim Yasar skudt og dræbt på vej hjem fra sin egen bogudgivelse, som blev afholdt i Københavns Nordvestkvarter. Bogen "Rødder - en gangsters udvej" handler om Yasars egne erfaringer fra sin fortid i bandemiljøet. Yasar var pædagogstuderende og ville hjælpe andre unge, som var risikozonen for at ende i bandemiljøet. (Information 2018) I bogen beskrives der, at Yasar havde manglet positive rollemodeller i sin barndom. Hans far var fraværende, og han oplevede ikke at blive taget hånd om i opvækst (Toksvig 2018).

I de senere år er der et øget fokus på fædres involvering i de udsatte boligområder i Danmark. Udsatte boligområder er præget af en høj koncentration af socioøkonomiske problemer og en overvægt af beboere med anden etnisk oprindelse (Fallov 2015:485). Der er også et øget fokus på boligområderne fra politisk side. Regeringen har med sin ghettoplan "Ét Danmark uden parallelsamfund" igangsat en række initiativer, der skal forebygge og nedbryde parallelsamfund. Én af initiativerne handler om, at alle børn og unge skal have en god start på livet (Regeringen 2018:24). I en kortlægning af kriminalitet blandt etniske minoriteter viser tallene, at 31 % af efterkommere i Danmark har større sandsynlighed for at blive kriminelle end tilsvarende gruppe af etniske danskere (Rockwool 2011).

Det har dog været vanskeligt at få fædrene involveret i indsatser målrettet familier. Familieindsatserne er derfor ofte endt med at blive de rene kvindeindsatser, da det er vanskeligt at motivere mændene til at deltage (Frederiksen & Riemenschneider 2016:4). En undersøgelse af kønsligestilling blandt etniske minoriteter foretaget af Als Research peger desuden på, at integrationsindsatser i højere grad er rettet mod ikke-vestlige etniske minoritetskvinder, end ikke-vestlige etniske minoritetsmænd. Det store fokus på kvinderne er med til at forbedre kvindernes vilkår, hvorimod mændene sækker bagud (Als Research 2011).

Det er dog vigtigt at få fædrene med, da undersøgelser viser, at høj forældrekompetence, rollemodeller i familien og positiv selvopfattelse er beskyttelsesfaktorer imod børn og unges udvikling af sociale problemer samt sandsynligheden for at begå kriminelle handlinger senere i livet. (Bislev 2015). I de senere år er der dog kommet flere indsatser rettet mod ikke-vestlige minoritetsmænd. Det er dog vanskeligt at rekruttere mændene til indsatserne. (Frederiksen & Riemenschneider 2016:4). Hensigten med fædreindsatserne er at skabe øget forståelse for nogle af de problemstillinger, ikke-vestlige minoritetsfædre står overfor. Samtidig har fædreindsatserne fokus på hvordan mændene kan betragtes som en ressource i familierne og i

lokalområdet (Frederiksen & Riemenschneider 2016:4). Et af de projekter, der beskæftiger sig med ikke-vestlige etniske minoritetsfædre, er organisationen ”Baba - fordi far er vigtig”. Organisationen har til formål at styrke fædrenes deltagelse i børns liv samt bygge bro mellem fædre og samfundets institutioner (Baba 1). I dette speciale er vi interesseret i at se nærmere på faderskab blandt ikke-vestlige etniske minoritetsmænd.

Historisk blik på faderskab og maskulinitetsidealer

Følgende afsnit er en kort, historisk redegørelse for fænomenerne faderskab og maskulinitet, samt hvilke idealer der har knyttet sig til fænomenerne i Danmark.

Faderskab og maskulinitet er forbundne fænomener og handler overordnet om, hvilke forventninger der kulturelt set er til mænd i et samfund samt hvilke idealer og forestillinger, der knytter sig hertil (Reinicke 2013:116). Historiske begivenheder og kønsarbejdsdeling mellem mænd og kvinder er ligeledes faktorer, der historisk set har spillet ind på, hvilke forventninger der har været til mænd og kvinders rolle i familierne og i arbejdslivet. I 1800-tallet og i begyndelsen af 1900-tallet var det danske samfund karakteriseret af patriarkalske strukturer. Faderskabet var dengang forbundet med en traditionel maskulinitet, hvor idealerne knyttede sig til autoritet, disciplin og faderens evne til at forsørge familien (Reinicke 2013:62). Moderens rolle var i hjemmet, hvor hun stod for det huslige og omsorgsarbejdet med børnene. Det var desuden forventet, at hun skulle underlægge sig mandens autoritet. I de industrialiserede samfund forandredes kønsstrukturene af kvindernes indtog på arbejdsmarkedet i 1960’erne (Reinicke 2013:25). Samfundet udviklede sig fra at være et hovedforsørger-samfund til at være et to-forsørger-samfund, hvor både manden og kvinden bidrager til familiens økonomi. Manden bidrager desuden i stigende grad til husarbejdet i hjemmet (Deding & Lausten 2008:294). Den moderne form for faderskab opstod i løbet af 1970’erne og 1980’erne, hvor det bliver mere almindeligt, at fædre deltager i fødsler, tager barselsorlov og henter og bringer børn i institutioner (Reinicke 2013:31).

Mænds status har igennem historien været tæt forbundet med deres position på arbejdsmarkedet. Eksemplarisk maskulinitet har handlet om at tjene penge og opnå succes på arbejdsmarkedet (Reinicke 2013:25). Mænds maskulinitet er stadig tæt forbundet til arbejde, men undersøgelser blandt etnisk skandinaviske mænd fra middelklassen viser, at faderskab er begyndt at blive en ny arena, hvor mænd kan udøve en mere moderne og ligestillet form for maskulinitet (Johansson & Klinth 2007). Det er med andre ord blevet mere legitimt at prioritere faderskabet, hvor det førhen var arbejdet, der fyldte mest. Manden som en omsorgsfuld og

nærværende far er således blevet et mere alment maskulinitetsideal i Danmark (Reinicke 2013:). Disse undersøgelser har dog hovedsageligt fokuseret på danske middelklasse mænd, og det er således interessant at undersøge, om disse idealer om, at være en omsorgsfuld og nærværende far gør sig gældende hos ikke-vestlige etniske minoritetsmænd. De ikke-vestlige etniske minoritetsmænd bliver ofte fremstillet i modsætning til etniske danske middelklasse mænd i den offentlige diskurs (Christensen 2019; Andreassen 2007). De ikke-vestlige etniske minoritetsmænd bliver fremstillet som patriarkalske og undertrykkende mod de ikke-vestlige etniske minoritetskvinder, og de mødes ofte med forestillinger om, at de udøver konservative og kontrollerende maskulinitetsformer (Reinicke 2013). De etniske minoriteter, der stammer fra Mellemøsten, Asien og Nordafrika, kommer fra det *patriarkalske bælte*, hvor rollefordelingen i familien er traditionel med faren, der sørger for indkomsten, og kvinden der sørger for hjemmet (Liversage 2015). Det er derfor relevant at undersøge, om ikke-vestlige etniske minoritetsmænds maskulinitetsforestillinger er en hindring for at leve op til dominerende idealer om at være en omsorgsfuld og nærværende far.

Problemformulering

Med afsæt i ovenstående ønskes der i dette speciale svar på følgende problemformulering:

Hvilke maskulinitetsforestillinger har ikke-vestlige minoritetsmænd i Danmark, og hvilken betydning har det sociale arbejde i "Baba - fordi far er vigtig" for minoritetsmændenes identitet?

Formålet med dette speciale er at undersøge maskulinitetsforestillinger blandt ikke-vestlige minoritetsmænd. Maskulinitetsforestillingerne undersøges i relation til faderskab, arbejdsliv og familieliv for at undersøge om disse giver anledning til barrierer for at være en omsorgsfuld og nærværende far. Undersøgelsen tager afsæt i et kvalitativt casestudie med minoritetsmænd, som deltager i fædreindsatsen "Baba - fordi far er vigtig". Organisationen har til formål at styrke særligt ikke-vestlige etniske minoritetsmænds deltagelse i deres børns liv (Baba 1). Vi undersøger derfor også, hvilken betydning det sociale arbejde i "Baba - fordi far er vigtig" har for deres identitet. Formålet med specialet er at skabe en øget forståelse for sammenhængen mellem maskulinitetsforestillinger og faderskab blandt ikke-vestlige etniske minoritetsmænd i Danmark. Problemformuleringen har relevans for det sociale arbejdes praksis i forhold til at erhverve viden om, hvordan det sociale arbejde, kan motivere ikke-vestlige minoritetsmænd til, at deltage i sociale indsatser, og styrke deres rolle i deres børns liv. Minoritetsmænds forestillinger om maskulinitet og faderskab kan desuden have betydning for, hvordan indsatser

tilrettelægges hensigtsmæssigt. Dette kan være i forhold til at forstå målgruppens behov og dermed være med til at åbne op for et tillidsfuldt samarbejde og derved skabe større engagement blandt ikke-vestlige etniske minoritetsmænd.

Begrebsdefinitioner

Målgruppen

Betegnelsen *ikke-vestlige etniske minoritetsmænd* og *ikke-vestlige etniske minoritetskvinder* bruges i dette speciale som en fælles betegnelse for flygtninge, indvandrere og efterkommere fra nordafrikanske, mellemøstlige og østasiatiske lande. For læsevenlighedens skyld vil ikke-vestlige etniske minoritetsmænd og ikke-vestlige etniske minoritetskvinder fremadrettet blive nævnt under betegnelsen *minoritetsmænd* og *minoritetskvinder*.

Faderskab og maskulinitet

Problemformuleringen centrerer sig endvidere om begreberne *faderskab* og *maskulinitet*. Ifølge den danske mandeforsker Kenneth Reinicke defineres faderskab således:

Mænds faderskab er en social status eller position, som omfatter mange forskellige roller, og fædrenes deltagelse i børns liv varierer på forskellige måder på tværs af kulturer og over tid. Definitioner af faderskab og maskulinitet er flydende og kontekstuelle, og betydningen af et godt faderskab og forventningen til mænds engagement i børns liv er forskellig fra den ene kultur til den anden (Reinicke 2013:116).

Betydningen af et godt faderskab kan således variere fra forskellige kulturer og mandens rolle og graden af tilstedeværelse i familien har ændret sig gennem historien (Reinicke 2013). Begrebet *maskulinitetsforestillinger* henviser til de normer og værdier, der er forbundet med at være mand i en given kulturel, social og historisk kontekst (Reinicke 2013). Begrebet maskulinitet bliver defineret teoretisk i specialets teoriafsnit.

Litteraturgennemgang

For at få indsigt i, hvilken viden der findes om minoritetsmænds forestillinger om faderskab og maskulinitet, har vi orienteret os i tidligere forskning på området. I vores søgning har vi hovedsageligt koncentreret os om danske og skandinaviske undersøgelser. De eksisterende undersøgelser har primært en kvalitativ tilgang til fænomenerne samt et sociologisk og antropologisk afsæt. Der inddrages dog en dansk undersøgelse, som har både en kvalitativ og kvantitativ tilgang. Afslutningsvist opsamles der på de fund, der er gjort i

litteraturgennemgangen, og derefter vil der blive beskrevet, hvordan denne viden kan bruges i vores videre besvarelse af specialets problemformulering.

Maskulinitetsopfattelser og faderskab blandt minoritetsmænd

Den danske mandeforsker Kenneth Reinicke har i forskningsartiklen, 'Fædre med anden etnisk baggrund end dansk - mellem tradition og modernitet' (2006), undersøgt konstruktionen af maskulinitet og faderskab blandt muslimske middelklasse fædre. Minoritetsmændene tillagde faderskabet stor betydning, og de udtrykte et ønske om, at prioritere et tæt forhold til deres børn. Reinicke finder desuden, at fædrene befinder sig i et spændingsfelt mellem at være tro overfor sit oprindelseslands kultur og værdier, og samtidigt tilpasse sig de krav, majoritetssamfundet stiller dem. En stor del af fædrene tog afstand fra den måde de selv var blevet opdraget på, og ville ikke videreføre en traditionel maskulinitet. De havde derfor svært ved at bruge deres egne fædre som rollemodeller. Fædrene fastholdt dog aspekter fra forestillinger om faderskab i deres oprindelseslande i deres opdragelsesstil samtidig med, at de brugte elementer fra det danske samfund. Der blandes således to forskellige kulturer i deres identitetsdannelse og konstruktion af faderskab. Derudover var det fælles for alle mændene, at de havde oplevet diskrimination. (Reinicke 2006:41)

Rapporten 'Maskulinitetsopfattelser og holdninger til ligestilling - særligt blandt minoritetsetniske mænd' er udarbejdet af Als Research 2019. Undersøgelsen består både af en kvantitativ og kvalitativ del. I relation til familieliv, børn og opdragelse konkluderer rapporten at størstedelen af minoritetsmænd har ligestillingsorienterede holdninger til ligestilling mellem kønnene i forhold til spørgsmål om mænd og kvinders roller og ansvarsområder i familien (Als Research 2019). 48 % af minoritetsmænd tilslutter sig ligestillingsorienterede holdninger, mens et mindretal tilslutter sig mere traditionelle maskulinitetsopfattelser. Dette er 6% af de adspurgte etniske minoriteter. I forlængelse heraf er der en signifikant sammenhæng mellem minoritetsmændenes grad af religiøsitet, og sandsynligheden for have traditionelle og patriarkalske holdninger (Als Research 2019). Als Research sammenligner desuden de etniske minoriteters svar med resultater fra en undersøgelse fra MENA¹. I Egypten svarede 90% af mændene, at de var 'helt enige' i, at en mand skal have det sidste ord, når det gælder beslutninger i hjemmet. 20 % af minoritetsmænd i Danmark var 'helt enige' i dette. Dette

---

¹ MENA er en betegnelse der gør sig gældende 22 for mellemøstlige og nordafrikanske lande (investopedia.com).

vidner om, at de etniske minoritetsmænd i Danmark har mere ligestillingsorienterede holdninger end i deres oprindelseslande. Det er dog relativt højt sammenlignet med etniske danske mænd, hvor 5 % har svaret 'helt enig'. Als Researchs undersøgelser viser at minoritetsmændene generelt har maskulinitetsopfattelser og ligestillede holdninger, der tilnærmelsesvis læner sig op etniske danskeres opfattelser og holdninger. På nogle er dog forskel på nogle parametre. (Als Research 2019).

Tab af social identitet og marginalisering

Skilsmisser går særligt ud over faderskab i minoritetsfamilier. En rapport fra SFI viser, at minoritetsmænd har ganske lidt med omsorgsansvaret at gøre efter en skilsmisse, da der er tradition for at kvinderne står for hjemmet og omsorgen, når forældrene bliver skilt. Derudover forventes der med farens position i familien, at børnene skal udvise respekt og lydighed. Dette kan være med til at skubbe børnene længere væk. (Ottesen et al 2014:13).

Rapporten 'Fædre, sønner og ægtemænd: Om maskulinitet og manderoller blandt minoritetsmænd' udarbejdet af SFI konkluderer ligeledes, at der kan opstå konflikter grundet traditionelle forventninger til faderens autoritet i familien. Dette er særligt gældende for førstegenerations fædre (Liversage & Jensen 2007:63).

I undersøgelsen 'Marginalized Adult Ethnic Minority Men in Denmark' tages der udgangspunkt i et casestudie af Aalborg Øst, som er et område med en multikulturel beboersammensætning. Undersøgelsen fokuserer på de dynamikker der kan forklare problemidentiteten hos marginaliserede voksne minoritetsmænd. De skriver desuden, at fraværet af sociale indsatser rettet mod minoritetsmænd er med til at fastholde dem i marginaliserede positioner (Christensen et al. 2017:93).

Faderrollen kan vanskeliggøres af migrationen til Danmark. Dette kan skyldes et tab af social status, da nogle minoritetsmænd oplever en nedadgående klasserejse. Den nedadgående klasserejse er særlig betydningsfuld for marginaliseringsprocesserne hos mænd, der har haft en høj og anerkendt position i hjemlandet, eller hvis en stor del af deres mandlige identitet handler om deres evne til at forsørge familien. Tildelingen og oplevelsen af en underordnet position i samfundet, har betydning for marginaliseringen. (Christensen et al. 2017:93). Den underordnede og marginaliserede position på arbejdsmarkedet medfører, at sønnernes respekt for fædrene svækkes. Dette kan føre til et tab af maskulinitet hos fædrene, og vanskeliggør fædrenes mulighed for at agere rollemodel for deres børn. (Liversage & Jensen 2007; Christensen et al. 2017). Særligt førstegenerations minoritetsfædre tvinges til at definere sig

selv i en ny rolle i et samfund, der er organiseret på en anden måde end i deres oprindelsesland. Den anerkendelse og agtelse der eksempelvis kunne opnås ved at være familiens overhoved, bliver i Danmark opfattet som dominerende og patriarkalsk. (Christensen et al. 2017; Andreassen 2007).

Mistænkeliggørelse

Minoritetsmænd problematiseres ofte i den politiske diskurs og i medierne i Danmark. (Christensen et al. 2013; Andreassen 2007) Rikke Andreassen, lektor i medie- og kommunikationsvidenskab på Malmö Universitet har undersøgt, hvordan medierne konstruerer et negativt og generaliserende billede af minoriteter. Minoritetskvinder fremstilles på den ene side som passive ofre, der er undertrykt af minoritetsmanden, som på den anden side konstrueres overvejende som voldelig, religiøst fanatisk og kriminel. (Andreassen 2007) Den stereotype fremstilling har konsekvenser for befolkningens holdninger til minoriteter, og resulterer ligeledes i politiske tiltag, der bærer præg af forestillingen om, at kønsmæssig ulighed primært er et problem for minoritetskvinder (Andreassen 2007).

I forskningsartiklen "*Overcoming mistrusted masculinity: contesting ethnic minority fathers' involvement in home-school cooperation in Denmark*" konkluderes det, at minoritetsmænd opfattes som kontrollerende og patriarkalske. Dette har en indvirkning på forholdet og interaktionen mellem minoritetsfædre og deres børns lærere. Jørgensen skriver, at minoritetsfædre ofte mistænkeliggøres i kraft af deres minoritetsbaggrund. Minoritetsfædre oplevede blandt andet at blive mistænkeliggjort, når de ikke havde mulighed for at deltage i skoleaktiviteter. Dette blev forbundet med, at de var dårlige fædre. Jørgensen finder at minoritetsfædre vil deres børn det godt, og har stor tillid til det danske uddannelsessystem. Jørgensen konkluderer yderligere at etnisk danske middelklasse fædre har bedre muligheder for at 'performe' faderskab i tråd med skolesystemets forventninger (Jørgensen 2017:14). På baggrund af dette mener Jørgensen, at der er behov for et større fokus på minoritetsfædre i undersøgelser og i den offentlige integrationsdebat for at skabe en bredere forståelse og inklusion af fædre (Jørgensen 2017:14).

I problemfeltet er fraværet af sociale indsatser rettet mod minoritetsmænd blevet problematiseret. Christensen, Fuglsang og Qvortrup (2017) viser hvordan minoritetsmænd fra ikke-vestlige lande, er et 'blindt punkt' i det sociale arbejde og i socialpolitikken i Aalborg Øst. Minoritetsmændene er desuden svære at inddrage i det sociale arbejde. Flere af de indsatser der rettet mod minoriteter er ofte rettet mod kvinder og unge minoritetsmænd (Seidenfaden

2008). Fraværet af indsatser rettet mod denne gruppe bidrager til at fastholde mændene i marginaliserede positioner, da ikke får den samme hjælp som minoritetskvinder og minoritetsdrengene (Christensen et al. 2017).

Opsamling

Af ovenstående litteraturgennemgang kan det udledes at minoritetsmænd har en række vilkår der har betydning for deres identitetsdannelse. Tidligere undersøgelser peger på, at de blander flere kulturer i deres identitetsdannelse, og de befinder sig i et spændingsforhold mellem værdier fra både oprindelseslandet og det danske samfund. Minoritetsmændene forsøger derfor at leve op til modstridende forventninger og idealer. Derudover er minoritetsmænd generelt set en udsat og marginaliseret gruppe i samfundet, som oplever diskrimination.

Arbejdsspørgsmål

Ud fra ovenstående litteraturgennemgang, finder vi det væsentligt at belyse minoritetsmænds maskulinitetsforestillinger i Danmark. Jørgensen fandt at børnenes lærere mistænkeliggjorde fædrene. Det tyder altså på, at der er nogle maskulinitetsforestillinger *om* minoritetsmænd. Vi finder det derfor også relevant at undersøge hvordan minoritetsmændene oplever, at blive mødt som mand og far af samfundets institutioner. Dette kan have betydning for muligheden for at motivere minoritetsmænd i sociale indsatser, og vi har derfor udformet nogle underspørgsmål til at besvare den overordnede problemformulering.

Arbejdsspørgsmålene lyder således:

- Hvilke forestillinger har minoritetsmænd om maskulinitet?
- Hvordan oplever minoritetsmænd at blive mødt som mand og far af samfundets institutioner?
- Hvilken tilgang har ”Baba - fordi far er vigtig” til det sociale arbejde?
- Hvilken betydning har det sociale arbejde i ”Baba - fordi far er vigtig” for minoritetsmændenes identitet?

Afgrænsning

Først og fremmest afgrænser vi os fra at undersøge minoritetsmændenes hustruer og børns opfattelse af forandringer i forhold til farrollen. Vi afgrænser os også fra at undersøge maskulinitetsforestillinger blandt etnisk danske mænd, selvom det kunne være relevant i forhold til at sammenligne maskulinitetsforestillingerne blandt minoritetsmænd. Vi erkender

at lignende problemstillinger kan gøre sig gældende for etnisk danske mænd. Specialets fokus er minoritetsmænd, da deres maskulinitetsforestillinger i højere grad problematiseres, som værende patriarkalske og undertrykkende mod minoritetskvinder. Såfremt sådanne maskulinitetsforestillinger er fremtrædende blandt vores informanter, antager vi, at dette kan have betydning for involveringen i deres børns liv. Vi afgrænser os ydermere fra at undersøge om deltagelsen i "Baba - fordi far er vigtig" har skabt reelle forandringer for synet på minoritetsmænd hos institutionerne.

Case beskrivelse

I det følgende afsnit redegøres der for den valgte case "Baba - fordi far er vigtig". I specialet vil der fremover blive brugt betegnelsen *Baba*. Indsatsen blev grundlagt i 2013 grundet efterspørgsel fra det daværende Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold. Ministeriet ønskede at udvikle en landsdækkende indsats for fædre. Ministeriet ønskede at særligt minoritetsfædre deltog mere i deres børns liv. Eksempelvis i forhold til opdragelse og skole-hjem-samtaler (Baba 2). Baba er et projekt huset af Fonden for Socialt Ansvar. Fonden for Socialt Ansvar er støttet primært gennem private og offentlige midler (Fonden for Socialt Ansvar).

Babasekretariatet er placeret i Nordvest i København og består af en teamchef, tre konsulenter og en studentermedarbejder. Baba samarbejder med lokale helhedsplaner i udsatte boligområder, og er aktive i Fredensborg, Høje Taastrup, Nørrebro, Brønshøj, Frederiksberg, Valby, Viborg og Sønderborg (Baba 3). Baba tilbyder et koncept, hvor de hjælper med opstart af indsatsen og rekruttering af fædre lokalt. Formålet med indsatsen er at styrke fædres deltagelse i børns liv. De arbejder samtidig med at klæde dem på til at støtte og inspirere andre fædre i deres lokalsamfund. Indsatsen er særligt rettet mod minoritetsmænd, da en del af formålet er at nedbryde mistillid mellem minoritetsmænd og "systemet". Baba bruger "systemet" som en fælles betegnelse for offentlige institutioner såsom, staten, kommuner og deres børns institutioner. Da denne betegnelse anvendes på Babas hjemmeside og af specialets informanter, vil vi i dette speciale også bruge denne betegnelse i analysen. Deltagere i Baba-indsatsen kaldes *Baba-frivillige*. Baba ønsker, at de Baba-frivillige skal skabe forandring gennem nøgleordene: *fællesskab, dialog og samtale og vidensdeling*. (Baba 4).

- Fællesskab blandt de Baba-frivillige skal bruges til at udveksle erfaringer om børns behov og dilemmaer i forhold til farrollen.
- Dialog skal skabes med lokale aktører, eksempelvis skoleledere og SSP i forhold til at samarbejde vedrørende børnene.
- Samtale og vidensdeling handler om at motivere andre fædre til forandring. Dette gøres gennem *peer-to-peer*. Ifølge Center for Frivilligt Socialt Arbejde (CFSA) defineres *peer-frivillige*, som personer der bruger deres personlige livserfaringer i mødet med andre, der står i samme livssituation. Det er forudsætningen at mødet mellem parterne er ligeværdigt, og at personen, der udøver peer er klædt på til, at dele sine livserfaringer (CFSA).

Fædrene skal igennem et læringsforløb på otte moduler. Hvert modul tager udgangspunkt i børns udviklingstrin. I begyndelsen af forløbet laver de Baba-frivillige en handlingsplan for hvordan de vil forandre deres rolle som far, og hvordan de vil agere anderledes i forhold til deres børn. På hvert modul tales der om fremdriften af handlingsplanerne og der deles erfaringer, refleksioner og dilemmaer i forhold til farrollen. På hver modul er der desuden inviteret en gæst, som er repræsentant fra børnenes institutioner, som svarer til det udviklingstrin modulet handler om. Det kan eksempelvis være en sundhedsplejerske eller skoleleder. Her diskuteres de dilemmaer som fædrene og institutionsrepræsentanten oplever i forhold til samarbejdet om børnene. Det er de Baba-frivillige, der starter med at fortælle om deres viden om børnenes behov og hvilke problemer de oplever. De første fire moduler har fokus på de Baba-frivilliges egen rolle som far. De sidste fire moduler fokuserer i højere grad på at udvikle handlingsplaner for at lave peer-to-peer i deres eget netværk og lokalsamfund (Breau et al. 2017).

Teori

For at besvare problemformuleringen er der udvalgt sociologiske teorier af Richard Jenkins, R.W. Connell, Axel Honneth og empowerment.

Socialantropologen Richard Jenkins og sociologen R.W. Connell beskæftiger sig med henholdsvis social identitet og maskulinitet. Jenkins' teori om social identitet er udvalgt, da vi ønsker at analysere, hvordan minoritetsmænd forstår, og definerer sig selv i deres sociale position som far og mand. Vi vil desuden anvende Jenkins' teori til at analysere, hvilken indvirkning omverdenens krav og forventninger har på forestillingerne om maskulinitet.

Jenkins' teori er således på mikro- og mesoniveau, da vi hermed fokuserer på faderskab og maskulinitet i relation til individet og de kollektiver, det identificerer sig med. Connells teori om maskulinitet er på makroniveau og anvendes til at undersøge, om minoritetsmænd stræber efter at leve op til de idealer, der er for et godt faderskab i Danmark.

Vi har efter empiriindsamlingen inddraget teorier om anerkendelse og empowerment. Axel Honneths teori om anerkendelse fandt vi relevant at inddrage til, at forklare anerkendelse og krænkelser betydning for identitet i forhold til forskellige aspekter som blev identificeret i empirien. Teorien om empowerment bliver inddraget for at analysere det sociale arbejde i Baba. Begreberne vil løbende blive operationaliseret, og deres relevans i dette speciale vil blive beskrevet. Afslutningsvis diskuteres teoriernes samspil.

Social identitet og identifikation

Den engelske socialantropolog Richard Jenkins er optaget af, hvordan social interaktion mellem mennesker skaber *identiteter* for individer og kollektiver. I bogen *Social Identity* udforsker han, hvordan mennesker definerer sig selv og deres tilknytning til en social gruppe eller kategori (Jenkins 2006). Jenkins definerer *identitet* således:

Identifikation er et spil om 'gensidig genkendelse'. Identitet er vores forståelse af, hvem vi er, og hvem andre mennesker er, og samtidig henviser den til andre menneskers forståelse af hvem de selv er, og hvem de andre er (os iberegnet). Identitet er derfor ikke givet på forhånd; den er også et produkt af enighed og uenighed, og den står i princippet altid til forhandling (Jenkins 2006:29).

Identifikation handler om at klassificere noget eller nogen og samtidig associere sig med noget. Dette kan for eksempel være en social gruppe eller et fællesskab. Klassifikation og associering med noget er en aktiv proces, og Jenkins tillægger dermed individet en vis form for refleksivitet i skabelsen af identitet (Jenkins 2006:28). Ifølge Jenkins er identitet en social konstruktion, som skabes i et dialektisk samspil mellem individet og omverdenen. Identitet har ikke en fast kerne eller essens, men er en proces, der enten er igangværende eller opstående. Identitet kan derfor ikke fastfryses og individet har flere identiteter samtidigt. Minoritetsmænd kan derfor både have en identitet som far, mand, indvandrer, muslim med mere. Grænserne mellem de forskellige identiteter fastsættes af ligheder og forskelle (Jenkins 2006:27).

Indre-ydre dialektik

Forståelsen af identitet som værende en social størrelse vil være bærende i dette speciale. Alle identiteter, individuelle og kollektive, konstrueres gennem en proces, Jenkins kalder

identifikationens indre-ydre dialektik. Denne proces handler om, at individets identitet hele tiden skal valideres af andre, og dette har betydning for, hvordan individet definerer og forstår sig selv (Jenkins 2006:28). Vi anvender indre-ydre dialektikken til at analysere minoritetsmændens selvforståelse som mand og far, samt hvordan de oplever interaktionen i Baba. Her undersøger vi, om de føler sig valideret i deres evne til at være en god far. Identitet er ifølge Jenkins et produkt af enighed og uenighed og handler også om andres forståelse af hvem vi er. Derfor undersøger vi hvad minoritetsmændene tror andre tænker om dem. Det kan være deres børn, familie, omgangskreds eller personer, de møder i forbindelse med de institutioner, deres børn indgår i. Dette kan eksempelvis være børnenes pædagoger, lærere eller sundhedspersonale.

Kategorisering og gruppeidentifikation

Individets identitet er også betinget af deres relation til kollektiver. Med kollektiv menes individer, som har noget tilfælles. Et kollektiv kan udgøres enten af *grupper* eller *kategorier*. Jenkins skelner mellem disse således: "*Grupper defineres af og er meningsfulde for deres medlemmer, mens kategorier defineres eksternt uden nogen nødvendigvis anerkendelse af kategorien på vegne af medlemmerne selv*" (Jenkins 2006:114). En gruppe kræver altså gensidig anerkendelse medlemmerne imellem. Medlemmerne af en kategori kategoriseres udefra på baggrund af visse fællestræk. Her er medlemmerne ikke nødvendigvis klar over, at de bliver identificeret kollektivt, da medlemmerne ikke behøver at have en forbindelse med hinanden. Dette handler igen om indre-ydre-dialektikken: "*Indre kollektiv definition er gruppeidentifikation; ydre kollektiv identifikation er social kategorisering*" (Jenkins 2006:112).

I forhold til minoritetsmænd er det interessant at undersøge, om de definerer sig selv i forhold til de andre medlemmer i Baba. Vi vil derfor fokusere på, om minoritetsmændene forstår sig selv som medlemmer af en gruppe, og hvilke ligheder og forskelle de lægger vægt på. Individet vil gennem hele livet definere sig selv og identitet er en proces og kan dermed forandres. Endvidere er identitet et produkt af enighed og uenighed, og vi vil derfor undersøge, hvordan validering og kategorisering har betydning for minoritetsmænds identitet. Ydermere vil vi dermed undersøge, hvad det sociale arbejde i Baba betyder for deres identitet.

Hegemonisk maskulinitet

Vi benytter den australske sociolog R.W Connells teori om *hegemonisk maskulinitet* til at belyse faderskab og maskulinitet blandt minoritetsmænd. Den hegemoniske maskulinitet er ifølge Connell det dominerende maskulinitetsideal, der er i et givet samfund.

Ifølge Connell er køn konfigurationer. Det vil sige, at køn er en samling af en masse faktorer, såsom sociale relationer og strukturer (Connell 2005:71). Disse er sammen med til at skabe køn. Dannelsen af maskulinitet er blandt andet en konfiguration af strukturelle magtrelationer imellem kønnene. Derfor mener Connell, at køn er socialt skabt i relationer mellem individer og strukturer. Disse tager afsæt i historien, og kan dermed hele tiden ændre sig (Connell 2005:73). I dette speciale tilskriver vi os Connells forståelse af køn. Connell skelner mellem det biologiske og det sociale køn. "*Gender exists precisely to the extent that biology does not determine the social.*" (Connell 2005:71). Det vil sige, at Connell ikke underkender den fysiske skelnen mellem mænd og kvinder, men at køn er en social praksis som referer til kroppen.

Connell beskæftiger sig med hegemonisk maskulinitet på to forskellige niveauer. Det første niveau er det *eksterne hegemoni*, som handler om, hvordan mænds magt over kvinder reproduceres ud fra strukturelle relationer. Connell er interesseret i, hvordan hegemonisk maskulinitet fastholdes og reproduceres mellem mænd og kvinder, men også imellem mænd. Det andet niveau er det hierarkiske forhold mellem maskuliniteter, som Connell kalder det *interne hegemoni* (Connell 2005:77; Messerschmidt & Connell 2005:844). Det *interne hegemoni* handler om, hvordan forskellige kategorier af mænd kæmper om hegemonisk maskulinitet. For at forstå dynamikkerne omkring skabelsen af kønsforståelser mener hun, at det er relevant at kigge på flere slags maskuliniteter. Derudover mener hun, at det er relevant at kigge på elementer som eksempelvis race og klasse (Connell 2005:75). Ifølge Connell er der hierarkier blandt mænd, som fører til, at nogle mænd har mere magt end andre og dermed besidder hegemonisk maskulinitet (Connell 2005:77).

Den hegemonisk maskulinitet er et idealbillede for mænd, men det er langt fra flertallet af mænd, der besidder den (Connell & Messerschmidt 2005:832). Den hegemoniske maskulinitet skal desuden ses i relation til de øvrige maskuliniteter. Connell skelner mellem tre øvrige maskuliniteter som er *medvirkende maskuliniteter*, *underordnede maskuliniteter* og *marginaliserede maskuliniteter*. Disse skal ses i relation til hegemonisk maskulinitet. De *medvirkende maskuliniteter* er mænd, som er medvirkende til at fastholde den hegemoniske maskulinitet uden selv at være i besiddelse af den. De *underordnede maskuliniteter* forbindes

med særlige seksuelle relationer, som ikke stemmer overens med forestilling om en “rigtig mand”. Dette kan eksempelvis være homoseksuelle mænd. De *marginaliserede maskuliniteter* tager udgangspunkt i mænd i samfundet, der potentielt ligger i en marginaliseret gruppe. Dette kan være fattige og farvede mænd. Disse står til at blive betragtet som en marginaliserede maskulinitets kategori på baggrund af klasse og race (Connell 2005:77). I dette speciale er det derfor væsentligt at undersøge, hvordan sociale kategorier spiller sammen. Derudover skal maskulinitet ses i relation til femininitet, da femininitet er med til at konstruere maskulinitet og kan dermed være med til at opretholde maskulinitetsopfattelser (Messerschmidt & Connell 2005:848).

Hegemonisk maskulinitet i Danmark

I *Historisk blik på faderskab og maskulinitetsidealer* præsenterede vi hvordan, det at være en nærværende og omsorgsfuld far, er et hegemonisk maskulinitetsideal i Danmark. I dette speciale er vi særligt interesserede i at belyse, om specialets informanter stræber efter hegemonisk maskulinitet. På baggrund af vores forforståelse af minoritetsmændene er de potentielt besiddelse af en marginaliseret maskulinitet. Minoritetsmænd bliver portrætteret som modpol til de hegemoniske maskulinitetsidealer, der finder sted i den offentlige diskurs (Christensen 2019; Andreassen 2007). Det er desuden interessant at belyse, hvordan minoritetsmændene positionerer sig i forhold til dette. Derudover kan maskulinitet aldrig forstås uafhængigt af femininiteter. Derfor ønsker vi at vide mere om deres forhold til deres hustruer og hvordan minoritetsmændene oplever hustruens forventninger samt rollefordelingen i hjemmet.

I analysen forholder vi os til hvilke af de fire idealtyper for maskulinitet, som kommer til udtryk hos informanterne. Vi ser maskulinitet som en social kategori og ønsker derfor at belyse, hvordan informanterne forholder sig til og spejler sig i maskulinitetsidealerne (Connell 2005). Vi er interesserede i at anvende Connells maskulinitetsbegreber som analyseværktøjer i forhold til at se på, hvordan fædre positionerer sig i forhold til den hegemonisk maskulinitet.

Anerkendelse

Efter empiriindsamlingen har vi valgt at inddrage den tyske sociolog Axel Honneths teori om anerkendelse. Honneth fokuserer på, hvordan *anerkendelse* og *krænkelser* har betydning for individets identitetsdannelse. Teorien om anerkendelse er en normativ og kritisk teori om samfundet, og Honneth er optaget af, om samfundet understøtter det enkelte individs mulighed

for anerkendelse. Honneth er dertil optaget af konsekvenserne af krænkelse (Høilund & Juul 2005:25). Anerkendelse handler om, at individet ses, modtages og accepteres af sine medmennesker og samfundets institutioner (Ziethen et al. 2013:435). Honneth har i lighed med Jenkins fokus på, at omverdenens respons har betydning for identitetsskabelsen. Mennesket er et anerkendelsessøgende væsen, og Honneth skelner mellem tre anerkendelsessfærer, som er nødvendige for en vellykket identitetsdannelse. Hertil knytter Honneth tre former for krænkelse, som er nedbrydende for individets identitet (Honneth 2003; Høilund & Juul 2005:27).

Den første er den *private sfære*, hvor anerkendelsesformen angår de primære relationer, individet har. Anerkendelsen har en følelsesmæssig form og opnås gennem kærlighed fra familie og venner. Gennem anerkendelse i den private sfære udvikler individet selvtillid, som gør individet i stand til at kommunikere og deltage i nære fællesskaber (Høilund & Juul 2005:26). Krænkelser i den private sfære sker ved omsorgssvigt, voldelige overfald eller tortur. Konsekvenserne af krænkelse er nedbrydelse af selvtilliden (Høilund & Juul 2005:28). Med udgangspunkt i minoritetsmændenes fortællinger om deres opvækst og familierelationer belyser vi, hvordan anerkendelse og krænkelse i den private sfære har betydning for minoritetsmændenes selvtillid og tro på egne evner som far.

Den anden anerkendelsessfære er den *retslige sfære*, som omhandler individets oplevelse af ligeværdig behandling i forhold til sociale og politiske rettigheder. Den retslige sfære handler ikke kun om formelle rettigheder i samfundet, men om at der skal være en reel anerkendelse af individets ret og værd (Høilund & Juul 2005:26). Anerkendelse i den retslige sfære udvikler selvagtelse hos individet. Krænkelser i den retslige sfære sker i form af fratagelse af rettigheder og diskrimination begrundet i bestemte gruppetilhørsforhold som eksempelvis køn og etnicitet. Her er det relevant at undersøge, om minoritetsmændene har følt sig diskrimineret, og om de føler, de har de samme rettigheder som andre grupper i samfundet eksempelvis i forhold til retssystemet. Ifølge Honneth fører krænkelse i den retslige sfære til tab af selvagtelse og påvirker individets sociale integration (Høilund & Juul 2005:26).

Den sidste sfære kaldes den *solidariske sfære*, hvor individet anerkendes for at have værdi og egenskaber, som kan bidrage til et fællesskab. Dette kan eksempelvis være på en arbejdsplads eller i fællesskabet i Baba. Stigmatisering og nedværdigelse af bestemte livsformer og syn på tilværelsen er en krænkelse af den solidariske sfære. Her vil vi undersøge om

minoritetsmændene har følt sig anerkendt eller krænket i fællesskaber. For at undersøge hvilke forandringer minoritetsmændene oplever i Baba, er det relevant, at undersøge hvorvidt de er blevet anerkendt i de forskellige sfærer og om de oplever anerkendelse i Baba.

Empowerment

Da vi også ønsker at undersøge, hvordan det sociale arbejde er med til at skabe forandringer for minoritetsmændenes, inddrager vi en teori om det sociale arbejde. Vi inddrager teorien om *empowerment*, da vi har identificeret elementer af dette i vores empiri.

Empowerment betyder myndiggørelse og handler om, at individer skal sættes i stand til at modvirke afmagt. Individerne skal inddrages i beslutninger om deres eget liv (Andersen & Larsen 2004:432). Empowerment bruges på forskellige måder, og der skelnes mellem tre forskellige empowermentvarianter. Den første er en *neoliberalistisk variant*, som fokuserer på, at individer og familier skal understøttes i at tage ansvar over eget liv. Den *socialdemokratiske variant* handler om, at velfærdsinstitutionerne skal reformeres. Her bliver ‘klienterne’ set på som ‘brugere’, der i højere grad skal inddrages. Den sidste empowerment variant er den *samfundskritiske*, der handler om at skabe kollektiv bevidstliggørelse og handlingskapacitet blandt underprivilegerede grupper. Vi har identificeret den samfundskritiske empowerment variant i empirien. Vi vil derfor gøre nærmere rede for denne variant i det følgende.

Samfundskritisk empowerment

I den samfundskritiske variant defineres empowerment således: “(...) *som processer, hvorigennem underprivilegerede individer, sociale grupper og lokalsamfund forbedrer deres evne til at skabe, overskue, kontrollere og håndtere materielle, sociale, kulturelle og symbolske ressourcer*” (Andersen & Larsen 2004:434). Målet er altså, at underprivilegerede grupper skal have kontrol over deres egne livsbetingelser. Dette sker gennem en kollektiv bevidstliggørelse af deres livsbetingelser, så de underprivilegerede grupper kan forandre de strukturer, de er underlagt. Den samfundskritiske empowerment variant fokuserer således på at forandre selvopfattelsen hos individer og grupper. Her er sigtet at opbygge handlingskapacitet til at ændre egne livsbetingelser og samfundets strukturer. Andersen og Larsen skelner endvidere mellem forskellige dimensioner i den samfundskritiske empowerment variant. Disse vil kun blive beskrevet ganske kort her og udfoldet yderligere i analysen.

Den første dimension er *identitetsempowerment*, som handler om at ændre en negativ individuel identitet til en positiv kollektiv identitet (Andersen & Larsen 2004:435). Det handler om at skabe forståelse for årsagerne til afmagt, og dette kan gøres ved at danne netværk med personer med lignende livsbetingelser. Den anden dimension er *symbolsk og statusmæssig empowerment*, som har sigte på at udfordre sociale gruppers negative image i samfundet eller i medierne (Andersen & Larsen 2004:435). Den samfundskritiske empowerment variant har en *konfliktteoretisk* tilgang til det sociale arbejde, hvor sociale problemer bliver sat i sammenhæng med samfundets strukturer (Hutchinson & Oltedal 2006:186).

Magt er essentielt i empowerment. Magt er i empowerment muligheden for, at individerne kan påvirke deres eget liv og de ydre betingelser, som er rammesættende for de sociale udfordringer, minoritetsmændene har som far. (Andersen & Larsen 2004:437). Dette kan være ændringer i de boligområder minoritetsmændene bor i eller de institutioner, de har kontakt med i forbindelse med deres børn.

Teoridiskussion

Ifølge Connell er andre sociale kategorier som for eksempel race og klasse væsentlig for at forstå skabelsen af maskulinitet:

It is easy in this framework to think that there is a black masculinity or a working-class masculinity. To recognize more than one kind of masculinity is only a first step. We have to examine the relations between them. Further, we have to unpack the milieux of class and race and scrutinize the gender relations operating within them (Connell 2005:76).

Ifølge Connell er det en oversimplifikation at tale om en sort maskulinitet eller en arbejderklasse maskulinitet. Det er derfor væsentligt både at fokusere på samspillet mellem forskellige sociale kategorier og på kønsrelationerne mellem mænd (Connell 2005:76). Connells teori er blevet kritiseret for at være for deterministisk og derfor ikke egnet til at analysere forandringer og modsætninger (Christensen 2019:28). Christensen kritiserer Connells teori for at fokusere for meget på det eksterne hegemoni, som handler om reproduktionen af patriarkalske magtstrukturer af eliten, mens hun mener, at den interne hegemoni fylder for lidt (Christensen 2019:28). Christensen skriver:

Vi vil heller ikke kunne forklare de processer af "andengørelse" og stigmatisering, som nogle grupper af etniske minoritetsmænd oplever, da de inden for teorien om hegemonisk

maskulinitet, primært risikerer at blive opfattet som repræsentanter for patriarkalske og ikke ligestillingsorienterede maskulinitetspositioner (Christensen 2019:28.)

Ifølge Christensen tager Connells teori ikke højde for de *generative mekanismer*², der kan påvirke mænd, som eksempelvis er i besiddelse af marginaliseret maskulinitet. Derfor har vi valgt at supplere forklaringen af mekanismerne blandt minoritetsmændenes identitetsdannelse med Jenkins og Honneths teorier. Jenkins teori om social identitet anvender vi til at analysere, hvilken indvirkning omverdenens krav og forventninger har på minoritetsmændenes identitet og forestillingerne om maskulinitet. Jenkins teori er således på mikro- og mesoniveau, da vi fokuserer på maskulinitet i relation til individet, kollektiver og institutioner³. Vi benytter os af Honneths teori om anerkendelse til at belyse, om minoritetsmændene bliver anerkendt i de forskellige sfærer samt hvilken indvirkning, det har for deres identitetsdannelse som far. Hertil om de bliver anerkendt ved deres deltagelse i Baba og om dette er med til påvirke skabelsen af identiteten blandt minoritetsmændene. I forlængelse af Babas indvirkning på fædrenes identitet belyser vi Baba ud fra en samfundskritisk empowerment tilgang. Ved at fokusere på kategorisering og krænkelers betydning for identitetsdannelsen imødekommer vi Christensens kritik af maskulinitetsbegrebet.

Metodologi, forskningsdesign og videnskabsteori

I de følgende afsnit præsenteres specialets metodologiske overvejelser, forskningsdesign og videnskabsteoretiske refleksioner. Disse er udvalgt for at besvare problemformuleringen bedst muligt. Afsnittet har til formål at skabe et systematisk overblik over specialets forskningsstrategi og fremgangsmåde.

Metodologiske overvejelser

Vi benytter den *metodologiske relationisme* til at besvare problemformuleringen, da vores teoretiske antagelse er, at identiteten som far og mand er skabt i interaktion med andre aktører, kollektiver og samfundets strukturer. Den metodologiske relationisme er et perspektiv, hvor relationer og netværk mellem mennesker udgør udgangspunktet for forklaring og forståelse af sociale fænomener (Jacobsen 2012:582). Den metodologiske relationisme integrerer den *metodologiske kollektivism* med *metodologisk individualisme*. Metodologisk kollektivism

---

² Generative mekanismer er de mekanismer, der er med til genere, producere eller frembringe bestemte udfald for blandt andet stigmatiseringens betydning for et givent fænomen (Guldager 2014).

³ Med institutioner menes der særligt børns institutioner

fokuserer på at forstå samfundet som et overordnet hele, og individer betragtes som et produkt af samfundsmæssige strukturer (Jacobsen 2012:567). Metodologisk individualisme fokuserer derimod på at forklare sociale fænomener ud fra enkeltindviders handlinger, og at strukturelle forhold forandres af individers handlinger (Jacobsen 2012:576). Med afsæt i de teoretiske antagelser af Jenkins, Connell og Honneth er vi hermed interesserede i at belyse, hvordan minoritetsmænds identitet som far og mand skabes i interaktion med omverdenen på både mikro- og makroniveau. Vi benytter Jenkins teori til at belyse, hvordan identitet skabes og forhandles på mikroniveau i social interaktion med omverden. Connells teori om maskulinitet er en social teori, som fokuserer på historiske sociale processer, der reproducerer og vedligeholder forskellige hierarkier af dominans og underordning mellem mænd. Maskulinitetsbegrebet er processuelt og flydende, og konstitueres gennem menneskelig handling. Forskellige strukturer mellem maskuliniteter har dog betydning for mænds placering i forhold til hinanden, og dette er forhold, der er med til at forme mænds liv. (Reinicke 2013; Connell 2005). Med disse teoretiske perspektiver og metodologiske overvejelser belyses minoritetsmænds faderskab ved at kigge på de relationer, individet indgår i deres livsverden samt ved tilknytningen til organisationen Baba. Vi tager samtidig højde for, at sociale strukturer og magtforhold har betydning for minoritetsmænds faderskab og placering i samfundet. Vi tilføjer et teoretisk perspektiv af Honneth, som betoner individets behov for anerkendelse i udviklingen af en vellykket identitetsdannelse. Teorien om empowerment anvendes til at undersøge om opblomstring og forandring muliggøres ved minoritetsmændenes deltagelse i Baba.

Forskningsdesign

Specialet benytter et kvalitativt casestudie som forskningsstrategi til at besvare problemformuleringen. Forskningsstrategien er valgt, da vi med vores problemformulering ønsker at forstå minoritetsmænds maskulinitetsforestillinger i relation til faderskab samt hvilke udfordringer, der knytter sig hertil i en dansk kontekst. Den amerikanske sociolog Robert K. Yin definerer et kvalitativt casestudie således:

“Man kan sige, at et kvalitativt casestudium er en empirisk analyse, der undersøger et samtidigt eller historisk fænomen i en social kontekst, hvor fænomenet udfolder sig. Det gælder specielt, når grænsen mellem fænomenet og konteksten ikke fremstår klart og tydeligt.” (Antoft et al. 2012:32).

Ifølge ovenstående definition kan et casestudie benyttes som forskningsstrategi, når der er sammenhæng mellem et socialt fænomen og den kontekst, det forekommer i. Et sociologisk casestudie undersøger de særlige karakteristika ved organiseringen af det sociale liv (Antoft et al. 2012:29). I dette speciale undersøger vi fænomenet faderskab blandt minoritetsmænd, som er Baba-frivillige i fædreindsatsen ”Baba – fordi far er vigtig”. Baba arbejder som nævnt for at styrke særligt minoritetsmænds deltagelse i deres børns liv og i lokalsamfundet (Baba 1). Grænsen mellem minoritetsmændenes forestillinger om fænomenet faderskab og konteksten vil derfor ikke kunne adskilles, da vi antager, at den mening, minoritetsmændene tillægger faderskab, vil være påvirket af den viden, de har erhvervet gennem deres tilknytning til Baba. Casestudiet anvendes for at opnå optimal forståelse af fænomenerne faderskab, maskulinitet og identitet fra flere forskellige vinkler. Vi forsøger at indfange disse fænomener gennem 11 kvalitative livsverdensinterviews med minoritetsmænd, ét ekspertinterview og dokumentanalyse af Babas hjemmeside.

Teorifortolkende casestudie

Der findes forskellige typer af casestudier, og vi benytter det, Antoft og Salmonsén kalder det *teorifortolkende casestudie*. Det teorifortolkende casestudie anvendes, når formålet er at generere ny empirisk viden (Antoft et al. 2012). Vi ønsker med casestudiet af minoritetsmænd i fædreindsatsen Baba at generere viden om minoritetsmænds forestillinger om maskulinitet og faderskab samt hvordan det sociale arbejde kan bidrage til at styrke minoritetsmænd i deres identitet. Motivationen for at skrive specialet udspringer af et ønske om at genere empirisk viden, som kan være med til at forebygge minoritetsbørn og unges vej ind i kriminalitet og sociale problemer. Teori har altså ikke i første omgang været begrundelse for valg af case (Antoft et al. 2012). Udformning af interviewguides har taget udgangspunkt i de teoretiske perspektiver, og således dannet ramme for afgrænsning af casen (Antoft et al. 2012).

Videnskabsteori

Hermeneutikken

I dette speciale benytter vi os af *hermeneutikken*, som er en videnskabsteoretisk retning, der tager afsæt i forståelse og fortolkning af mening med for eksempel menneskelige handlinger, intentioner og ytringer (Gilje & Grimen 2012:164). Inden for hermeneutikken anses den sociale virkelighed som værende forskellig fra naturen, og erkendelsen af denne opnås gennem fortolkning (Juul 2012:107).

Besvarelse af problemformuleringen sker gennem fortolkning af den indsamlede empiri. Her beskæftiger vi os med, hvilke forestillinger minoritetsmænd har om maskulinitet og undersøger, hvordan identiteten som far og mand skabes gennem sociale interaktioner mellem individer og institutioner. Vi er således interesserede i at forstå de sociale processer, hvorigennem identiteten skabes. For at opnå indsigt i dette, fortolker vi den mening minoritetsmændene selv tillægger deres faderskab samt deres interaktion med omverdenen.

Filosofisk hermeneutik

I fortolkningen af minoritetsmændenes mening om fænomenerne faderskab og maskulinitet samt deres oplevelse af det sociale arbejde er vi inspireret af den *filosofiske hermeneutik*. Den filosofiske hermeneutik handler om menneskets væren i verden. Den *hermeneutiske cirkel* indenfor den filosofiske hermeneutik, er ikke et fortolkningsredskab, ligesom den er i metodehermeneutikken. Indenfor metodehermeneutikken er den hermeneutiske cirkel et epistemologisk princip, hvor erkendelse opnås gennem vekselvirkning af fortolkning mellem del og helhed af fænomener (Juul 2012:111). Den hermeneutiske cirkel bliver i den filosofiske hermeneutik en ontologi om den menneskelige væren. Dette betyder, at vi som forskere⁴ selv er en del af den verden, som ønskes fortolket, og vi kan derfor ikke møde minoritetsmændene uden fordomme og forforståelser. Disse fordomme og forforståelser skal ikke sættes i parentes, men bringes i spil i forskningsprocessen (Juul 2012:111).

Forforståelsen og fordomme

Forforståelsen er et væsentligt element i læren om den sociale virkelighed og denne dannes på baggrund af *erfaringshorisonten* (Berg-Sørensen 2012:226). I dette speciale stammer en del af vores forforståelse fra Tanias praktikophold i Baba. Her har vi fået en bred erfaringshorisont, da praktikopholdet har givet indsigt i, hvilke problemstillinger minoritetsmænd står over for i Danmark. Tania har desuden haft kontakt med målgruppen ved deltagelse i forskellige arrangementer, som blev afholdt af Baba. I specialets opstartsfase har vi orienteret os i tidligere forskning om emnet, hvilket også har haft indflydelse på vores forforståelse om emnet. Dette vil Gadamer betragte som *fordomme*. Disse fordomme er nogle, vi ønsker at teste imod empirien. Ifølge Gadamer er fordomme ikke negative, da fordomme kombineret med åbenhed

---

⁴ Vi er bevidste om, at vi som specialestuderende ikke bedriver forskning, men i vores speciale, anvender vi hermeneutikken, inden for hvilken forskeren selv er en del af den fortolkede verden.

og selvkritisk refleksion, kan være med til at bidrage til ny viden i fortolkningsprocessen (Juul 2012:122).

De forforståelser, vi har erhvervet gennem orientering i tidligere forskning, har vi anvendt til at udarbejde arbejdsspørgsmålene og udvælge teorier. Forforståelserne er ligeledes brugt i udarbejdelsen af interviewguides, hvor interviewspørgsmålene er operationaliseret med teori og tidligere forskning. Denne viden er dog ikke altafgørende for den måde, vi betragter minoritetsmændene på. Vi er åbne overfor, at vores empiri kan vise noget andet, end de fordomme og forforståelser vi har haft. Når vores fordomme testes i mødet med nye erfaringer, opnås der *applikation*. Det vil sige, at anvendelsen af fordommene kan være med til at skabe ny viden og dermed udfordre vores fordomme. Vi har i forbindelse med interviewspørgsmålene haft en åben tilgang for, at udfordre vores fordomme og opnå applikation gennem empirien. I den filosofiske hermeneutik opnås erkendelse ved *horisontsammensmeltning*, hvor de forskellige horisonter mellem forskeren og fænomenet faderskab indgår i en dialog med hinanden og derved forandres. Fortolkningen sker, når de to horisonter mødes. Dette indebærer ikke nødvendigvis enighed, men det handler om, at vi i mødet med minoritetsmændene får revurderet vores forforståelse om faderskab blandt ikke-vestlige minoriteter (Juul 2012:126).

Abduktiv fremgangsmåde

Specialets fremgangsmåde er *abduktiv*, da vi vekselvirker mellem deduktiv og induktiv fremgangsmåde (Pedersen 2006:151). Vi har til at starte med taget udgangspunkt i en deduktiv fremgangsmåde, da tidligere forskning på området, har dannet vores forståelse og fordomme om feltet. Derefter har vi valgt teori i form af Connell og Jenkins' til at fortolke maskulinitetsforestillinger og identitet. Ud fra dette teoretiske afsæt har vi udarbejdet en interviewguide. Efter empiriindsamlingen har vi erhvervet os nye erfaringer ved hjælp af applikation. Efter empiriindsamlingen har vi været induktive, ved at vi på baggrund af kodningsprocessen har besluttet, at var relevant at inddrage Axel Honneths teori om anerkendelse samt empowerment. Derefter har vi på baggrund af de teoretiske perspektiver arbejdet deduktivt, hvor vi har udformet mønstre ud fra de teoretiske perspektiver.

Metode

Vi har valgt den kvalitative metode til besvarelsen af specialets problemformulering. Med den kvalitative metode ønsker vi at gå i dybden med minoritetsmænds forestillinger om

maskulinitet og undersøger samtidig, hvilken rolle organisationen Baba spiller for minoritetsmændenes identitet. Der indsamles derfor empiri gennem kvalitative livsverdensinterviews med 11 minoritetsmænd, som er frivillige i et Baba-forløb i organisationen Baba samt ét ekspertinterview med en Baba-konsulent. I det følgende vil vi præsentere den metodiske fremgangsmåde, udformningen af interviewguides, adgang til informanter samt de overvejelser og refleksioner, der er gjort undervejs i empiriindsamlingen. Afsnittet har til hensigt at skabe gennemsigtighed, og der bliver løbende reflekteret over konkrete interviewsituationers betydning for specialet.

Livsverdensinterview

Vi anvender kvalitative livsverdensinterviews som forskningsmetode. Livsverden er en vigtig kilde til viden i dette projekt, da betydningen af fænomenerne faderskab, maskulinitet og identitet udspiller sig i informanternes hverdagsliv. Med udgangspunkt i hermeneutikken er vi derfor interesserede i at fortolke den mening, de tilskriver deres subjektive erfaringer og subjektive opfattelser af faderskab og maskulinitet samt deltagelsen i Baba. For at opnå indsigt i dette skal vi helt tæt på minoritetsmændenes sociale virkelighed. Dette opnås ved, at vi spørger ind til forskellige aspekter i deres livsverden. Ved livsverdensinterviews kan vi dog aldrig opnå nøjagtig viden om, hvad informanterne faktisk gør (Brinkmann & Tanggaard 2015:31). Vi ved altså ikke hvordan de faktisk interagerer med for eksempel deres børn, familie, omgangskreds samt konsulenter og andre medlemmer i Baba. Vi er derfor snarere interesserede i at fortolke den mening, de tillægger faderskab, og hvordan de selv opfatter interaktionen med deres omverden. I henhold til Jenkins' identitetsbegreb er identifikation af sig selv og andre altid et spørgsmål om mening, og mening indebærer altid interaktion og forhandling (Jenkins 2006:28). Vi er derfor opmærksomme på, at informanternes fortællinger er konstrueret i interaktionen med os i selve interviewsituationen, som ligeledes er en forhandling om mening (Brinkmann & Tanggaard 2015:31).

Ekspertinterviews

De 11 livsverdensinterviews suppleres med ét ekspertinterview med en konsulent i Baba. Konsulenten arbejder til dagligt på Baba-sekretariatet og har en bred viden inden for sit felt. Konsulenten er vant til at besvare spørgsmål vedrørende sit arbejde, og vi er således opmærksomme på, at der kan forekomme et asymmetrisk magtforhold mellem ham som ekspert og os som studerende. Baba-konsulenten kan have interesse i at fremstille

organisationen i bedst muligt lys og kan have forberedt oplæg, som i overensstemmelse med organisations interesser (Kvale & Brinkmann 2009:167). I interviewet talte Baba-konsulentent positivt om organisation, men var samtidig reflekterende, da vi stillede ham kritiske spørgsmål. Vi forsøgte at imødekomme det asymmetriske magtforhold ved at have sat os grundigt ind i dokumenterne Babas hjemmeside på forhånd, som muliggjorde kritiske spørgsmål.

Dokumentanalyse

I vores undersøgelse har vi kombineret livsverdensinterviewene og ekspertinterviewet med en dokumentanalyse af Babas hjemmeside. Vi har valgt at inddrage dokumentanalyse som metode, da vi ønsker at analysere hvad det sociale arbejde i Baba betyder for minoritetsmændenes identitet. For at besvare dette vil vi først analysere hvilken tilgang Baba har til det sociale arbejde. Dokumenterne fra Babas hjemmeside giver et indblik i indsatsens formål og synet på minoritetsmændene. Det er offentligt tilgængelige dokumenter som har offentligheden som målgruppe. (Lynggaard 2015:138). Vi supplerer derfor analysen af det sociale arbejde i Baba med et ekspertinterviewet, da vi ønsker at komme nærmere de tanker der ligger bag formålet med indsatsen. Vi refererer løbende til dokumenterne i analysen, og links til hjemmesiden findes i litteraturlisten.

Udformning af interviewguide

Vi har udformet en løst struktureret interviewguide med fastlagte temaer, som vi ville berøre undervejs i interviewet. Hensigten var, at vi ikke ville styre interviewets gang for meget, men derimod hellere lade informanten tale frit og komme med åbne og nuancerede beskrivelser af forskellige episoder i sit liv. Under hvert tema udformede vi dog nogle punkter med spørgsmål, som vi anvendte i de interviews, hvor informanten ikke talte så meget. Dette gjorde vi for at sikre, at vi kom omkring alle de punkter, som vi på baggrund af teorien og vores forforståelser ville vide noget om (Brinkmann & Tanggaard 2015:38). I praksis kom de fleste af informanterne selv omkring de på forhånd fastlagte spørgsmål, og interviewene forløb naturligt. Den semistrukturerede interviewguide var retningsgivende, og vi lod den udvikle sig i takt med, at vi havde udført de første par interviews. Dette er i tråd med den filosofiske hermeneutik, hvor vi i mødet med nye erfaringer reviderer vores fordomme og udformer nye interviewspørgsmål i interviewguiden.

Operationalisering af teori til interviewguide

I følgende afsnit vil der blive redegjort for, hvordan vi har operationaliseret vores teoretiske begreber *hegemonisk maskulinitet*, *validering*, *kategorisering* og *gruppeidentitet* til forskningsspørgsmål. Dernæst vil der blive fremvist, hvordan interviewspørgsmålene er blevet designet ud fra forskningsspørgsmålene. Vi har dog kun illustreret nogle af spørgsmålene fra interviewguiden for at vise, hvilke refleksioner der har ligget bag udformningen. Interviewguiderne findes i bilag 1 og bilag 2. Teorierne om anerkendelse og empowerment er udledt af empirien, og indgår derfor ikke i operationaliseringen af interviewguiderne.

Hegemonisk maskulinitet

Vi ønsker at undersøge, hvorvidt informanterne forsøger at leve op til hegemoniske maskulinitetsidealer. Dette indkredser vi ved at indfange de forestillinger, de har om faderskab og maskulinitet. Dette fører til forskningsspørgsmålet:

Hvilke forestillinger har minoritetsmænd om maskulinitet?

Vi undersøger maskulinitet i relation til forskellige aspekter af minoritetsmændenes hverdagsliv. Aspekterne er faderskab, arbejde og familieliv. Dette indkredser vi ved at stille spørgsmålet: *Kan du beskrive, hvad en god far er for dig?* og *Vil du fortælle om en episode, hvor du føler, at du særligt var en god far?* Her forsøger vi at få informanterne til at fortælle om hvilke forestillinger, de har om faderskab og maskulinitet, da der som før nævnt er en kobling mellem de to fænomener. Som nævnt i afsnittet *Historisk blik på faderskab og maskulinitetsidealer* bliver traditionel maskulinitet forbundet med arbejde og evnen til at forsørge familien. Derfor har vi et tema omkring arbejde, hvor vi spørger: *Hvad betyder dit arbejde for dig?* og *Hvor vigtigt er det for dig, at du kan forsørge din familie?* Vi spørger også mere direkte ind til, hvordan de sammenknytter forsørgerrollen og forestillingerne om maskulinitet med spørgsmålet: *Hvor vigtigt er det for dig som mand, at du kan forsørge sin familie?*

Validering og kategorisering

I henhold til Jenkins' teori om identitet opfatter vi den sociale interaktion, der foregår i livsverdenen som væsentlig for dannelsen af identitet. Ifølge Jenkins er omverdenens validering og kategorisering afgørende for dannelsen af identitet. Derfor ønsker vi at få indsigt i deres opfattelse af, hvad andre tænker om dem. Dette leder til forskningsspørgsmålet:

Hvilken betydning har validering og kategorisering for minoritetsmænds identitetsdannelse som far?

Dette forsøger vi at besvare ved at spørge informanterne: *Hvad tænker din omgangskreds om, at du er med i Baba?* Herved giver vi informanterne mulighed for at reflektere over, hvilke reaktioner eller kommentarer de har mødt fra deres omgangskreds. Hvorvidt informanterne har følt sig kategoriseret, indfanger vi med spørgsmålene: *Hvad er dine erfaringer i forhold til dine børns lærere og pædagoger?* Og *Hvad har dine egne erfaringer været i forhold til job og uddannelse?* Herved forsøger vi at indkredse, hvorvidt informanten har følt sig forskelsbehandlet i kraft af sin etnicitet eller sit køn.

Gruppeidentifikation

Vi antager, at informanterne oplever en gruppeidentifikation ved deres deltagelse i Baba. Vi er således interesserede i at undersøge, hvilken betydning fællesskabet har for deres oplevelse af det sociale arbejde i Baba. Jævnfør Jenkins er gruppeidentifikation et væsentligt element i dannelsen af identitet. Dette gav anledning til følgende forskningsspørgsmål:

Hvilken betydning har gruppeidentifikation for minoritetsmænds identitetsdannelse?

Vi starter derfor med at stille informanten det indledende spørgsmål: *Kan du beskrive, hvordan du kom med i Baba?* Dette har til hensigt at indkredse, hvorvidt informanten fik kendskab til Baba via sit netværk. Derved opmuntrer vi minoritetsmændene til at fortælle om deres motivation for at være med i Baba. Derudover stiller vi eksempelvis spørgsmålene: *Kan du fortælle hvad der karakteriserer jer, der er med i Baba?* Såfremt informanten fortalte om ligheder og forskelle i gruppen, stillede vi opfølgende spørgsmål som: *Hvad har I tilfælles?* og *Kan du sige mere om, hvordan I er forskellige?*

Det sociale arbejde i Baba

For at analysere hvordan minoritetsmændene oplever det sociale arbejde i Baba, har vi suppleret livsverdensinterviewene med et ekspertinterview. Dette har til hensigt at skabe en øget forståelse for det sociale arbejde i Baba. Derfor har vi udformet forskningsspørgsmålet:

Hvordan er det sociale arbejde i Baba med til at påvirke minoritetsmændenes identitet?

For at indkredse forskningsspørgsmålet har vi designet interviewspørgsmålene: *Hvad er formålet med Baba?, Hvad håber I, at mændene får ud af at være med i Baba?, Hvad er tankerne bag, at I kalder Baba-frivillige?*” Interviewspørgsmålene er udformet med formål at analysere hvilken tilgang Baba har til det sociale arbejde.

Adgang til informanter

I følgende afsnit vil der blive beskrevet, hvordan vi har fået adgang til specialets informanter, og der bliver reflekteret over fordele og ulemper ved vores fremgangsmåde.

Inden vi tog kontakt til Baba, havde vi gjort os overvejelser omkring udvælgelsen af informanterne. Vores kriterium var, at det skulle være ikke-vestlige minoritetsfædre, og de skulle have færdiggjort, eller være i gang med et Baba-forløb. Vi opsatte ikke noget kriterium for hvor længe de skulle have været med i forløbet, da vi på baggrund af vores forforståelse vidste, at mændene er en vanskelig målgruppe at få fat i (Breau et al. 2017; Reinicke 2013).

Vi havde kendskab til Baba, da Tania havde været i praktik i organisationen i 2017 i forbindelse med Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde. Praktikopholdet i Baba har givet adgang til specialets informanter. I specialets opstartsfasen havde vi et møde med chefkonsulenten i Baba. Chefkonsulenten agerede som *gatekeeper*, da han gav os adgang til seks af informanterne (Kristiansen & Krogstrup 1999:139). Chefkonsulenten sendte os et dokument med 11 navne og kontaktoplysninger på nogle af deltagerne i Baba. Dette var både frivillige, som havde været igennem et Baba-forløb, og frivillige, som var i gang med et Baba-forløb. Derefter foretog vi i de efterfølgende dage opringninger, hvor vi kort forklarede formålet med vores projekt, og hvem vi var. Ud fra listen fik vi seks informanter. Vi var dog interesserede i at få flere informanter, og gjorde os samtidig overvejelser omkring, at vi ikke kendte betingelserne for udvælgelse af den liste med kontaktoplysninger, som vi fik udleveret. Det kan formodes, at chefkonsulenten har en bestemt dagsorden om at sætte organisationen i det bedste mulige lys, ved at udvælge potentielle informanter, som er i tråd med Babas interesser (Kristiansen & Krogstrup 1999:140). Dette kan have en betydning for specialets validitet, da halvdelen af vores informanter, herved er udvalgt af sekretariatet. Det kan derfor antages, at de udvalgte informanter, er særligt involverede i Baba, hvilket kan resultere i et unuanceret billede af hvordan Baba har indflydelse på minoritetsmændene. Dog har vi efter empiriindsamling ikke

oplevet en væsentlig forskel på de informanter vi selv har rekrutteret og dem, som vi har fået henvist af Baba-sekretariatet. For at imødekomme dette bias har vi selv rekrutteret fem af informanterne. To af informanterne har vi rekrutteret gennem en temaaften⁵. Her satte vi os ved et bord, hvor der sad nogle Baba-frivillige. Vi deltog aktivt i arrangementet ved at indgå i diskussionen om de problematikker, som gjorde sig gældende ved aftenens tema. Herigennem kom vi i kontakt med en del minoritetsmænd. Vi fortalte om vores speciale og spurgte, om de var interesserede i at medvirke i et interview. Vi udvekslede kontaktoplysninger med fem minoritetsmænd og kontaktede dem efterfølgende pr. telefon. Tre ud af de fem sprang fra. Derefter fandt vi det nødvendigt at kontakte sekretariatet igen, og de kunne give nogle telefonnumre på koordinatorene i en Baba-gruppe. Dette lykkedes, og vi fik yderligere tre informanter. I alt fik vi 11 informanter, og vi vurderede herefter, at vi havde et tilstrækkeligt antal informanter, da vi vægter at have et nuanceret empirisk materiale, frem for et større antal interviews.

Etiske overvejelser

Dette afsnit omhandler de etiske overvejelser. Etiske overvejelser er relevante, når menneskers private udtalelser kommer frem offentligt (Kvale & Brinkmann 2009:80). I dette speciale er der tale om private ytringer, som kræver etiske overvejelser for at sikre, at vores informanter ikke lider last i forbindelse med empiriindsamlingen og efter specialet afslutning. Inden interviewenes påbegyndelse fik vi samtykke til at lydoptage interviewet, og vi informerede dem om, at deres navne anonymiseres i specialet. Vi har valgt at anonymisere informanterne, da vi bruger nogle citater i analysen, som muligvis kan skade dem personligt eller arbejdsmæssigt, uden de nødvendigvis selv er bevidste om det (Kvale & Brinkmann 2009:90). I den forbindelse har vi givet informanterne andre navne og undladt at komme med for mange detaljer om deres privatliv, så de ikke er genkendelige. På baggrund af vores forforståelse om målgruppen ved vi, at minoritetsmænd fra Mellemøsten blandt andet kan have oplevet traumer fra krig. Vi har derfor haft nogle forbehold for at spørge alt for dybdegående ind til eksempelvis deres opvækst. Ved potentielt ømtålelige emner valgte vi at stille åbne spørgsmål, så informanterne selv kunne styre hvilke elementer af deres opvækst, de ønskede at dele med os. Derudover har vi gjort os nogle etiske overvejelser omkring transskriberingen, da nogle af

---

⁵ En temaaften i Baba er en form for workshop, som primært er målrettet minoritetsforældre. Formålet er at skabe et forum hvor forældrene kan dele bekymringer, udfordringer og løsninger omkring deres børn. Derudover er der en oplægsholder, som er ekspert på aftenens tema. I 2017 var temaet radikaliserings. I 2018 var temaet digitalisering (Baba 5).

vores informanter ikke talte flydende dansk. Vi har derfor undladt skrive deres talefejl i transskriberingen, da dette kan virke nedværdigende og ydmygende for informanterne (Kvale & Brinkmann 2009:210).

Interviewenes forløb

I dette afsnit redegøres der for, hvordan interviewene overordnet er forløbet. Der reflekteres løbende over, hvilken betydning omgivelserne og de faktiske interviewsituationer har haft for empiriindsamlingen. Der bliver givet konkrete eksempler for at illustrere de metodiske overvejelser, der er gjort undervejs, og hensigten er at skabe gennemsigtighed i specialet.

Interviewene var af forskellig varighed. Det korteste var 28 minutter, og det længste var en time og otte minutter. De fleste af interviewene var af lidt under en times varighed. Interviewene blev optaget på vores telefoner til efterfølgende transskribering. Interviewene blev udført i slutningen af november og i begyndelsen december 2018. Ekspertinterviewet blev udført i februar 2019. Alle 12 interviews blev foretaget ansigt til ansigt. Inden interviewenes påbegyndelse havde vi udvalgt én ordstyrer, som havde til opgave at styre interviewets gang og sikre, at alle temaer i interviewguiden blev berørt. Den anden havde til opgave at observere informantens kropssprog og stille supplerende og opfølgende spørgsmål. Af praktiske årsager blev to af interviewene foretaget med kun én interviewer til stede. Vi erfarede, at det var en fordel af være to, da det gav mulighed for at supplere hinanden ved at stille opfølgende spørgsmål samt skabe en positiv og afslappet stemning. På den anden side kan der også være fordele ved, at informanten kun skulle forholde sig til én interviewer, da det kan antages, at han derved kunne åbne sig mere op og føle sig tryk ved at tale om mere personlige forhold som opvækst og forholdet til egen familie.

Det var vigtigt for os, at interviewene blev foretaget på informanternes præmisser. Nogle af informanterne havde en travl hverdag med arbejde, familie og fritidsinteresser, så vi lod dem vælge tidspunkt og lokation. Fire af interviewene med minoritetsmændene fandt sted på deres arbejdsplads, og tre fandt sted i et lukket mødelokale på en café på Nørrebro. De øvrige interviews foregik i en idrætshal, under en gåtur på Nørrebro og hjemme hos informanten selv. Interviewet med Baba-konsulenten foregik på Babas kontor.

Det sted, hvor interviewet fysisk foregår, kan have betydning for den empiri, der indsamles (Kvale & Brinkmann 2008:144). I praksis kan dette have haft betydning i de interviewsituationer med de informanter, der blev afviklet på deres arbejdsplads. Disse var

mere formelle end de interviews, som foregik andre steder. Arbejdspladsen som kontekst var dog også fordelagtig på nogle områder, da et af temaerne i interviewguiden netop handlede om arbejde. Det var derfor naturligt at spørge ind til dette. Det kan dog have medført, at interviewpersonen lagde mere vægt på at fortælle om sit arbejde og dermed positionere sig mere professionelt over for os i interviewsituationen. En af informanterne foretrak, at vi interviewede ham under en gåtur. Denne interviewform fungerede i praksis rigtig godt, da vi fik indblik i familiens daglige færden i et udsat kvarter, som naturligt blev en del af interviewets omdrejningspunkt. Vi observerede desuden interaktionen med en af hans naboer - et møde som han senere refererede til. Produktionen af empiri kan også påvirkes af, hvordan interviewer og informant sidder i forhold til hinanden (Kvale & Brinkmann 2009). Et af interviewene foregik i et mødelokale på en café i Nørrebro. Lokalet var ganske lille og mørkt, og vi sad meget tæt rundt om et lille bord. Grundet pladsmangel sad en af interviewerne meget tæt på ham. På hans kropssprog kunne vi observere, at han var meget nervøs og urolig, da han sad helt tæt op af væggen og så langt væk fra os som muligt. Undervejs i interviewet fortalte han os, at han havde en psykisk diagnose. Vi kan dog ikke med sikkerhed sige, at hans utryghed skyldes den psykiske diagnose og lokalets størrelse, men hvis vi havde kendt til dette på forhånd, ville vi have valgt en lokation, hvor vi ikke var nødsaget til at sidde så tæt. Af etiske årsager undgik vi derfor også at spørge for dybdegående ind til hans opvækst og den periode familien var flyttet til Danmark. Vi forsøgte dog at hindre eventuelle bias ved at være positive og lytte empatisk og nikke anerkendende til hans udsagn (Kvale & Brinkmann 2009:139), og mener derfor ikke, at det har haft væsentlig betydning for empiriens indhold, da han løsne op undervejs løsne.

Positioneringer og vores rolle i interviewsituationen

I det følgende reflekteres der over vores relation til informanterne og hvilken rolle, magtforhold og positionering spiller i empiriindsamlingen.

I en interviewsituation vil der altid være et asymmetrisk magtforhold mellem interviewer og informanten. Intervieweren definerer rammerne for interviewet ved at bestemme emnet for samtalen, stiller spørgsmål og følger op på bestemte svar (Kvale & Brinkmann 2009:51). Informanterne og os som interviewere er desuden bærere af forskellige sociale kategorier såsom køn, alder, etnicitet, religion, klasse med mere, som yderligere kan påvirke magtforhold og positioneringsspillet i interviewsituationen. Dette vil sige, at de sociale kategorier udstyrer os hver især med nogle strukturelle positioner, som har betydning for hvilket magtforhold, vi

møder hinanden med. Det kan være vanskeligt at vide, hvilken betydning tilstedeværelsen af forskellige sociale kategorier mellem informanterne og os som interviewere har i interviewsituationen (Højgaard 2010:4). Det kan dog formodes at spille en rolle i dataindsamlingen i dette speciale, da vores informanter er ikke-vestlige minoritetsmænd i alderen 29-58 år, hvor nogle arbejder som ufaglærte eller er arbejdsløse. Vi er derimod kvindelige universitetsstuderende i 20'erne. I mødet med informanterne kan særligt de synlige kategorier som køn og etnicitet således spille en rolle i interviewsituation. Kategorierne er synlige, da de er kropsliggjorte og ikke kan undslippes (Højgaard 2010:4). Dette modsætningsforhold aktiveres yderligere, når vi netop er interesseret i at vide noget om deres forestillinger om maskulinitet og faderskab. Vi har desuden gjort os tanker om, at forskellige etniciteter mellem os og informanten kan have en betydning for positioneringsforholdet i interviewsituationen. Tania har mellemøstlig baggrund, og dette betragter vi overvejende som en fordel. Det kan have haft en positiv effekt, da det kan have gjort det lettere for informanten at åbne sig op om eksempelvis kulturelle dilemmaer, da det antages, at der er en højere grad af indforståethed mellem Tania og informanterne grundet hendes etniske herkomst. Tania havde desuden mødt fire af informanterne gennem sit praktikophold i Baba. Dette skabte en afslappet atmosfære under interviewene. På den anden side kan det have medført, at de ikke ønskede at dele personlige oplysninger eller udtale sig kritisk om Baba, da Tania måske stadig blev betragtet som en repræsentant for Baba.

Selvom vi ikke på forhånd har fortalt informanterne, at vi blandt andet er interesseret i at vide noget om maskulinitet, gøres køn relevant i interviewsituationerne ved, at vi under temaet *Arbejde* stiller spørgsmålet: *Hvad betyder det for dig som mand, at du kan forsørge din familie?* Her spurgte vi direkte ind til køn for at få indblik i de forestillinger, de har om maskulinitet i forhold til arbejde. Her kan man formode, at de i deres svar enten bevidst eller ubevidst bliver opmærksomme på, at vi er kvinder, og dette derfor vil påvirke den måde, de positionerer sig over for os på. En af informanterne italesatte eksempelvis, at hans syn på forsørgerrollen måske er mandschauvinistisk: *“Altså det er jo den måde jeg er vokset op på, og hvis man skal sætte det på spidsen, så er det måske mandschauvinistisk (...)”* (Imran, s 8). Dette udsagn bunder muligvis i, at han er bekendt med dominerende idealer om ligestilling i Danmark og bliver opmærksom på, at hans svar kan støde os som kvinder. Hvis interviewerens var en mand, kan det antages, at informanten havde undladt bemærkningen om, at hans syn på forsørgerrollen var mandschauvinistisk. Vi mener ikke, at dette har påvirket vores empiri betydeligt, da

informanten var åben omkring hans holdning på trods af hans refleksioner om mandschauvinistiske holdninger.

Derudover oplevede vi positionering i forhold til religionsspørgsmål. Dette oplevede vi i et af interviewene, hvor informanten talte om sin tro. Vi spørger ham derefter hvilken religion hans familie har. Dertil svarer han: *“Islam. Vi har islam som religion, hvor vi praktiserer og prøver at lære vores børn, men vi tvinger dem ikke dem til at gøre det.”* (Hamid, s. 10) Dette vidner om, at informanten føler sig nødsaget til at forsvare sin tro, hvilket kan skyldes den offentlige diskurs, som ofte omtaler muslimske minoriteter negativt i forhold til eksempelvis radikaliserings og social kontrol (Andreassen 2007). Derfor kan hans understregning af, at forældrene ikke tvinger deres børn til, at praktisere religion skyldes, at han tror vi kan have fordomme om islam. Det kan antages, at han derfor gerne vil tale om deres religiøsitet som noget konstruktivt og givende for hans familie.

Desuden oplevede vi, at en af informanterne, som var universitetsuddannet, lagde vægt på at udtale sig akademisk *“(...) jeg ved ikke, om man kan sige noget akademisk om det”* (Imran, s. 3) Samme informant siger til sidst i interviewet: *“(...) jeg tror også, at når man sidder i sådan en situation, så prøver man at lyde lidt klogere, end man er (...)”* (Imran, s. 13). Informanten positionerer sig i forhold til, at vi er universitetsstuderende, og han også selv har en universitetsuddannelse, og derfor kan føle sig nødsaget til at forholde sig mere reflekterende til vores spørgsmål. Dette mener vi ikke har en betydning for informantens troværdighed, da han reflekterede meget ærligt om sine holdninger og opvækst, til trods for at han vidste, at de kunne være kontroversielle i en dansk kontekst.

Præsentation af informanter

I det følgende præsenteres de 12 informanter. Livsverdensinformanterne er bosat i Storkøbenhavn. De er alle gift. Informanterne er mellem 29-58 år. De har rødder fra Pakistan, Tyrkiet, Tunesien, Marokko, Eritrea, Sudan, Irak, Afghanistan og Somalia, og er altså primært fra mellemøstlige og nordafrikanske lande.

Livsverdens informanter

Imran

Imran er 29 år og andengenerationsindvandrer fra Pakistan. Imran har to små børn. Han er universitetsuddannet, og arbejder til dagligt inden for den sociale sektor. Imran har været med i Baba i to måneder og har gennemført to moduler.

Omar

Omar er 58 år og førstegenerationsindvandrer fra Tunesien. Omar kom til Danmark som 13-årig. Derudover er Omar faglært og har tre børn. Omar har gennemført modulforløbet, og været med i Baba i to år.

Jamil

Jamil er 37 år og er andengenerationsindvandrer fra Irak. Han har to børn. Han er faglært og har været aktiv i Baba fire år, og har gennemført modulforløbet. I sin fritid er han basketball træner for børn.

Sami

Sami er 36 år. Familien flygtede fra Afghanistan, da han var barn. Sami har afsluttet 9. klasse og er uden arbejde. Han har været med i Baba i to måneder, og har deltaget i to moduler.

Ali

Ali er 42 år og andengenerationsindvandrer fra Tyrkiet. Ali har en mellemlang videregående uddannelse. Han har været med i Baba fire år og har færdiggjort modulforløbet.

Mohammed

Mohammed er 46 år og førstegenerationsindvandrer fra Marokko. Han har boet i landet i 24 år. Mohammed er faglært og aktiv i frivillige organisationer. Han har fire børn og har været med i Baba i tre år.

Khalid

Khalid er førstegenerationsindvandrer fra Tyrkiet. Khalid er 46 år og har boet i Danmark, siden han var 25 år. Khalid har tre børn og er faglært. Khalid har været med i Baba i et år og har gennemført to moduler.

Hussein

Hussein er 42 år og førstegenerationsindvandrer er fra Marokko. Faren kom til Danmark som gæstearbejder, hvorefter familien blev familiesammenført med faren. Han har boet i landet i 27 år. Han har fire børn. Hussein er faglært, men er førtidspensionist grundet en arbejdsskade. Hussein har været med i Baba i fire måneder og har deltaget i fem moduler.

Abdi

Abdi er 42 år og flygtede fra Eritrea da han var i 20'erne. Han har tre børn. Abdi har en universitetsuddannelse og har arbejdet på socialområdet de sidste fem år. Abdi har været med i tre-fire måneder, og han har gennemført to moduler.

Zakaria

Zakaria er 29 år. Han er førstegenerationsindvandreren og har boet i Danmark i 24 år. Familien flygtede fra Sudan. Han har to små børn. Zakaria har afsluttet 9. klasse og er arbejdsløs. Han har været med i to Baba-moduler.

Hamid

Hamid er 56 år og er fra Somalia. Hamid er akademisk uddannet og arbejder til dagligt med integration af flygtninge og indvandrere. Hamid har fire børn. Han har deltaget i fem moduler.

Ekspertinterview

Martin

Martin har været ansat i Baba som konsulent i 4,5 år, og han har en kandidat i mellemøststudier fra Københavns Universitet. Martins arbejdsopgaver er at sikre opstart, gennemførelse og forankring af Baba-forløb lokalt, underviser i peer-to-peer og er ansvarlig for hjemmesiden og SoMe.

Analysestrategi

Specialet ønsker at besvare problemformuleringen: *Hvilke maskulinitetsforestillinger har ikke-vestlige minoritetsmænd i Danmark, og hvilken betydning har det sociale arbejde i "Baba - fordi far er vigtig" for minoritetsmændenes identitet?* For at besvare dette analyseres den indsamlede empiri i form af kvalitative interviews med 11 minoritetsmænd, et ekspertinterview med en konsulent fra Baba samt en dokumentanalyse af Babas hjemmeside. I analysen af den kvalitative empiri ønsker vi at finde mønstre, sammenhænge og strukturer i informanternes livsverdensfortællinger. Vi har samtidig øje for udtalelser, der skiller sig ud og medtager dette i analysen for at besvare nuanceret på specialets problemformulering. I bearbejdningen af empirien har vi derfor identificeret forskellige temaer, som analysen struktureres og bygges op omkring. Nogle af de identificerede temaer tager udgangspunkt i specialets teoretiske ramme, som er blevet operationaliseret i interviewguiden. I tråd med den abduktive fremgangsmåde, har vi har vekselvirket mellem induktion og deduktion. Dette har vi gjort ved at lade empirien tale og undervejs i bearbejdningen af empirien identificeret temaer, som findes relevante i

besvarelsen af problemformuleringen. På baggrund af de nye indsigter har vi udfoldet vores teoretiske begrebsapparat. Fremgangsmåden hertil er, at forklare de empiriske mønstre gennem vores teoretiske argumenter. Dertil har vi udarbejdet følgende arbejdsspørgsmål til at besvare problemformuleringen:

- Hvilke forestillinger har minoritetsmænd om maskulinitet?
- Hvordan oplever minoritetsmænd at blive mødt som far af samfundets institutioner?
- Hvilken tilgang har "Baba - fordi far er vigtig" til det sociale arbejde?
- Hvilken betydning har det sociale arbejde i "Baba – fordi far er vigtig" for minoritetsmændenes identitet?

I første analysedel undersøger vi, hvilken betydning maskulinitet har for deres forestillinger om faderskab, og hvorvidt disse forestillinger bærer præg af mere traditionelle maskulinitetsopfattelser.

I anden analysedel undersøges de erfaringer, som minoritetsmændene har haft med systemet, og hvilke konsekvenser oplevelsen af omgivelsernes mistillid og deres egne fordomme har for minoritetsmændenes identitet som far.

I tredje analysedel analyserer vi Babas tilgang til det sociale arbejde, og hvordan de oplever det. Vi belyser, hvordan Baba påvirker mændenes identitet, og hvilken betydning det kan have for minoritetsmændene at blive kategoriseret af Babas fokus på særligt minoritetsmænd. Derudover belyser vi, hvilke motivationer minoritetsmændene har for at deltage i Baba.

De to første analysedele har til formål at belyse maskulinitetsforestillinger og hvordan mistillid spiller en rolle for minoritetsmændene. Disse leder op til den tredje analysedel, hvor der på baggrund af første og anden analyse del, trækkes tråde med ned til tredje delanalyse.

Analyse

Del 1: Hvilke forestillinger har minoritetsmænd om maskulinitet?

I den første delanalyse vil vi analysere, hvilke forestillinger minoritetsmændene knytter til maskulinitet i relation til faderskab, arbejde og familieliv. Dette bliver undersøgt på baggrund

af forståelsen om det hegemoniske maskulinitetsideal, om at være en omsorgsfuld og nærværende far. Vi analyserer desuden, hvordan minoritetsmændenes egen opvækst har indflydelse på deres maskulinitetsforestillinger. Der er desuden taget højde for, hvordan samspillet mellem de sociale kategorier etnicitet, køn og social position påvirker forestillingerne om faderskab og maskulinitet.

Faderskab

Alle informanterne tillægger familien stor betydning i deres liv, og flere fortæller, hvordan det havde stor betydning for deres liv at blive fædre. Sami fortæller: ”*Da jeg selv blev far, der tænkte jeg, at jeg skulle lave hele min livsstil om. Nu var der et barn i familien, og det kom i første række. Det var ikke ens egne behov. Det var barnets præmisser.*“ (Sami, s. 3). Omar beskriver, hvad han følte, da han blev far for første gang:

Det er lidt svært at forklare, men der sker noget med én. (...) Jamen, man føler et ansvar og... der går masser af tanker [igennem] hovedet på en, når det er første barn - gør man det rigtige? Og man anstrenger sig rigtig meget for at være med. Det er jo mor, der i de første år har opgaven, kan man sige - med at amme og så videre. Men som far føler man jo også, at man har et ansvar, så man går og hjælper, der hvor man kan, ikk'? Skifte bleer og få dem til at sove og alt sådan nogle ting, ikk'? Det, synes jeg, er noget specielt. (Omar, s. 4).

Omar fortæller, hvordan det at blive far medførte en følelse af ansvar og usikkerhed om, hvorvidt han gjorde det rigtige eller ej. Omars udsagn bærer præg af en forestilling om, at det er moren, der har den primære opgave med at tage sig af barnet i dets første leveår, men at der også er brug for faren.

Størstedelen af minoritetsmændene ønsker at være et godt forbillede for deres børn. Mohammed fortæller, hvordan han følte sig som et forbillede for sin 18-årige søn, da han deltog i en samtale med sønnen og studievejlederen omhandlende sønnens fremtid. Mohammed beskriver, hvordan sønnen havde oplevet det: ”*Der havde min søn det også sådan: ”Okay, min far vil virkelig gerne være med i, hvad jeg skal i fremtiden.” (...) Altså han bliver jo også stolt og tænker: ”Far var med.”*” (Mohammed, s. 2). Ifølge Jenkins er andres validering afgørende for individets identitetsdannelse. Mohammeds selvopfattelse som værende et godt forbillede i situationen med studievejlederen bunder i, at hans søn validerer ham som værende en god far ved at gøre ham stolt af, at Mohammed viste interesse for sønnens fremtid. Dette gør sig ligeledes gældende for Jamil. For Jamil er det vigtigt, at børnene husker ham som en god far:

Når jeg på et tidspunkt dør, vil jeg have, at de hører nogle gode historier om mig, og at andre fortæller, at ”din far har været sådan og sådan og sådan”. Det er også noget, der påvirker

børnene. Det er jo noget, der arves videre til børnene, kan man sige. Det er jo det, jeg også ønsker. (Jamil, s. 8).

Citatet illustrerer, at det er vigtigt for Jamil, at han kan være et forbillede for sine børn efter sin død. Det er således vigtigt for ham, at han bliver valideret i sin farrolle både af børnene og fra omverdenens side. Zakaria fortæller, hvad han forstår som en god far:

Lege, at være indover dem [børnene] give dem nogle aktiviteter, muligheder, kærlighed. I det hele taget være obs på dem, samtidig med at du selvfølgelig har forsørgerbyrden - at du forsørger dem, men også bare har den anden bløde side, hvor du konstant viser dem, at du er der for dem, så de tør stole på dig. (Zakaria, s. 4).

Citatet illustrerer, hvordan Zakaria lægger vægt på både traditionelle og hegemoniske maskulinitetsidealer i forhold til faderskabet. Som far betoner han, at der på den ene side er et ansvar for at forsørge børnene, men også en blød side, som handler om at give kærlighed og skabe tillid. Zakaria er dog usikker på, hvorvidt han kan leve op til sine egne idealer for et godt faderskab: ”*Forhåbentlig vil jeg være der for dem. [Som] en far der nogenlunde forstår samfundet [og] hvordan det er skruet sammen.*” (Zakaria, s. 3). Zakarias usikkerhed kan skyldes, at han i sin egen barndom havde en fraværende far, og en mor der havde vanskeligt ved at begå sig i det danske samfund. Zakaria fortæller, hvordan det har påvirket ham:

Ehmm... usikkerhed, og sådan noget. Selv hvis han [faren] skulle være ind over det, så er det ikke fordi det havde været tip top. (...) Min mor er total analfabet og er stort set afhængig af min far, og han kører den hårde opdragelse. (...) Det [opdragelsen] er jo ikke fordi den er noget at råbe hurra for. Slet, slet, slet ikke. (Zakaria, s. 2).

Ud fra ovenstående citat illustrerer Zakaria flere elementer i sin opvækst, som har betydning for den, han er i dag. Zakaria nævner, hvordan farens fravær har påvirket ham. Dette kan blandt andet skyldes skilsmissem. Som beskrevet i specialets litteraturgennemgang fandt, at minoritetsmænd i højere grad mister kontakten til deres børn ved skilsmisse, end det er tilfældet for etnisk danske mænd (Ottesen et al. 2014).

Zakarias fars hårde opdragelse kan være udtryk for en traditionel forestilling om maskulinitet, hvor faren er en autoritet i familien. At faren har været meget hård kan skyldes, at farens maskulinitet er blevet udfordret ved migrationen til Danmark (Liversage & Jensen 2007). Zakarias far var arbejdsløs, hvilket kan føre til tab af social status, da arbejdsløshed udfordrer maskuliniteten og giver frustration, hvilket igen kan gå ud over familien. (Christensen et al. 2017; Liversage & Jensen 2007; Ottesen et al. 2014). Zakaria fortæller, hvordan farens hårde opdragelse og fravær har haft konsekvenser for hans selvtillid: “*Jeg har mærket det på min krop og sjæl. Forstå mig ret. Jeg har været meget usikker i min barndom generelt. Det synes*

jeg. Noget generthed.” (Zakaria, s. 3). I Honneths optik danner familiens kærlighed en grundlæggende selvtillid hos individet. Ud fra ovenstående kan det udledes, at Zakaria har manglet anerkendelse i den private sfære, som angår individets primære sociale relationer i familien og måske ovenikøbet oplevet omsorgssvigt. Zakarias opvækst har medført usikkerhed omkring sin egen farrolle.

Sami føler også, at han er vokset op med en hård opdragelse:

Jeg vil sige, at min far var ikke sådan streng, men han var meget hård. Det vil jeg ikke være sådan rigtig, tror jeg. Men jeg kan godt se min far i mig selv nogle gange. Med temperament og sådan noget der (...) Jeg vil i hvert fald gøre sådan, at mine børn får en god opvækst, og så bare være en super god fyr, der kan klare alt, ikk’? (Sami, s. 7).

Sami tager afstand fra faderens hårde opdragelse, men indrømmer at han til tider ligner sin far i forhold til temperament. Traditionelt set var manden en autoritet i familien (Liversage & Jensen 2007; Christensen et al. 2017). Flere af informanterne tager afstand fra denne opdragelsesmetode. Mohammed fortæller, hvordan han ved sin deltagelse i Baba fandt ud af, at han kommunikerede dårligt med sine børn. Dette skyldes, at Mohammed anvendte de opdragelsesmetoder, han selv var opvokset med: *“Det fandt jeg ud af [i Baba]. De metoder jeg havde lært hjemmefra, hvor man skulle sige: ”Nej, nu skal du gøre det!” Med løftet pegefinger og det var mere sådan råbe-agtigt, og ikke blive hørt og sådan noget, ikk’?” (Mohammed, s. 2).* Baba-konsulenten beskriver her, hvordan traditionelle opdragelsesmønstre bliver reproduceret:

Mange af de fædre, vi har snakket med, siger: ”Min far arbejdede og havde to jobs, og min mor var derhjemme. Hun [moren] opdragede os, og min far sørgede for, at der var penge”, og så har de gjort det samme. Fordi man spejler sig. Det er jo det, man har set. Det er jo det, man kender, og selvom man måske godt ved et sted i sin psyke, at det måske ikke er helt hensigtsmæssigt, så falder man tilbage i det, man ved. Der er trygt. (Baba-konsulent, s. 13).

I forlængelse heraf taler Baba-konsulenten om et efterslæb i forhold til etniske minoriteter, da minoritetsmændene tager deres forældres opdragelse med videre i deres måde at opdrage deres egne børn på. Baba-konsulentens citat vidner om, at det kan være svært for minoritetsmændene at bryde de opdragelsesmønstre, de selv er opvokset med. Hvis ikke man kender til andet, kan det være vanskeligt at finde ressourcer til at gøre det anderledes. Dette illustrerer Zakaria, Sami og Mohammed ligeledes med deres oplevelser af egen opdragelse.

Forsørgerrollen

Traditionel maskulinitet er forbundet med arbejde og evnen til at forsørge familien. Størstedelen af minoritetsmændene lagde vægt på, at det er vigtigt, at familien kan klare sig selv og være økonomisk uafhængige af staten. Omar lægger i følgende citat vægt på, at arbejde betyder, at man klare sig selv:

Jeg mener, arbejde i det hele taget betyder, at man kan klare sig selv, og at man står på egne ben. Jeg har arbejdet siden, jeg var 17 år, ikk'?' (...) Jeg går meget op i, at vi klarer os. Jeg har aldrig bedt om noget. Vi har aldrig været oppe og bede om noget eller spørge nogen om noget. (Omar, s. 7).

Omar lægger således vægt på det økonomiske aspekt ved, at have et arbejde og udtrykker, at han aldrig har bedt om noget fra nogen. For Zakaria, der står uden for arbejdsmarkedet, er arbejde alligevel direkte knyttet til hans maskuline identitet: "Jeg vil mene, det ligger i definitionen af at være en mand, at kunne forsørge. Hvis du selvfølgelig ikke kan det, så har du nogle grunde til det (...) men som udgangspunkt, så vil jeg mene, man skal gøre alt for at forsørge sig selv." (Zakaria, s. 15). Zakaria sætter lighedstegn mellem maskulinitet og evnen til at forsørge familien. Zakaria har dog ikke selv mulighed for at leve op til dette ideal, da han er arbejdsløs og betoner derfor, at der kan være grunde til, at man ikke kan forsørge sig selv.

For de fleste af informanterne er der en udpræget forestilling om, at det er mandens pligt og ansvar at forsørge familien. For Jamil har manden og kvinden forskellige pligter i familien:

I vores tradition og religion der er det jo sådan, at manden er ham, der forsørger familien. Ikke nødvendigvis fordi konen skal sidde derhjemme. Tværtimod min kone har sin egen virksomhed. Hun arbejder også (...) Kvinden skal jo ikke forsørge familien. Det er jo mandens ansvar. Det er jo ham, der skal forsørge. (...) Og arbejder kvinden, så er det jo hendes penge. Har hun lyst til at bidrage eller hjælpe til de ting, der skal til derhjemme, så kan hun gøre det. Det samme er det også for manden. Han kan hjælpe derhjemme. Jeg vasker også op. Jeg støvsuger også, og jeg hjælper også. Putter børnene og alle de her ting. Det er ikke en pligt for mig, men det er noget tilhørende. (Jamil, s. 9).

Forestillingerne om rollefordelingen mellem mænd og kvinder er klare i Jamils udtalelse. Jamil fortæller dog, hvordan der i praksis er overlap, når de udlever kønsrollerne i hjemmet. Konen arbejder og kan bidrage til familiens økonomi, hvis hun har lyst. Jamil hjælper også til med huslige pligter og omsorgen med børnene, men det er ikke hans pligt. Han bruger traditionen og religionen som en begrundelse.

Khalid nævner også religion som en begrundelse for mænd og kvinders forskellige roller i familien:

Islam er ikke vores emne nu, men det står der også i islam, at det en mand der skal forsørge en kvinde. Det står der. Det er jo ikke sådan, jeg tænker: " Det er fordi islam er sådan", jo da jeg blev gift, tænkte jeg, " jeg skal forsørge hende" plus min kone dør med.. Ja, hun var lige ved at blive færdig som sosohjælper, men så var det ikke godt til sidst, og så kom børnene, og så skulle hun være hjemme og på orlov og sådan noget ikk'. Hun kan godt tale dansk, men måske ikke så flydende. Så det er vigtigt, at jeg arbejder," (Khalid, s. 6).

Als Research viste, at der var signifikant sammenhæng mellem religiøsitet og traditionelle maskulinitetsforestillinger (Als Research 2019: 35). Det er dog væsentligt at tage i betragtning, at selvom Jamil og Khalid begrundet forsørgerrollen med deres religion, er det væsentligt at se på, hvordan dette foregår i praksis. Der er forskel på hvordan idealet om at være forsørger, bliver udlevet af Jamil og Khalid, da Jamils kone er i arbejde og selvstændig, mens Khalids kone er hjemmegående. Det er altså ikke muligt på baggrund af religion, at konkludere på forsørgerrollen i hjemmet, men der kan derimod være en sammenhæng mellem religion og traditionelle maskulinitetsforestillinger.

Det er endvidere en krænkelse af Jamils maskuline identitet, hvis hans kone skulle forsørge ham: *"Jeg ville føle mig flov, hvis min kone skulle forsørge mig. Jeg kan ikke få mig selv til det. Jeg kan ikke nå så langt ud. Så vil jeg hellere begrave mig selv levende. Jamen, seriøst det kan man ikke. Jeg kan i hvert fald ikke."* (Jamil, s. 9). En stor del af den maskuline identitet er for Jamil knyttet til evnen til at forsørge familien. Dette er ligeledes udtryk for en traditionel forestilling om maskulinitet.

Det er vigtigt for minoritetsmændene, at de kan give deres kone og børn det, de har brug for. Tre af minoritetsmændene i specialet står uden for arbejdsmarkedet. Arbejdsløsheden giver anledning til udfordringer for farrollen. Dette udtrykker Hussein, som fortæller, at det er vanskeligt, at give børnene det, de ønsker:

Vi har ikke haft så mange penge her i de seneste år, og vi skulle til [hjemlandet] og køre bil herfra. (...) og så siger min søn: "Hvornår får du arbejde, Baba? Så vi kan tage en tur til [hjemlandet]". Det er meget vigtigt at have et godt arbejde, så man kan sørge for sin familie. Tage på ferie sammen. (Hussein, s. 8).

Ovenstående citat illustrerer, at det går ud over Husseins evne til at være den far, han gerne vil være. Dette skyldes, at han ikke kan leve op til de idealer, han selv opstiller om at kunne give børnene og familien det, de ønsker, fordi han er arbejdsløs. At være arbejdsløs har desuden konsekvenser for Husseins maskuline identitet: *"En rigtig mand skal arbejde. Selvfølgelig min kone, hun har et eller andet med løntilskud, ikk? Og går ud. Og så sidder jeg bare herhjemme.*

Det er svært, ikk?” (Hussein, s. 8). Hussein knytter den maskuline identitet til arbejde, og det er svært for ham, at konen har mulighed for at gå ud, mens han må sidde derhjemme. Den traditionelle forestilling om maskulinitet er med til at gøre det vanskeligt for Hussein at stå uden for arbejdsmarkedet. Det kan tolkes således, at Hussein føler at tab af social status. Ifølge Jenkins’ teori om andres validering, er det vigtigt for Hussein, at børnene bliver glade eksempelvis i forbindelse med en ferie til hjemlandet.

Ifølge Connell er kroppen en stor del af den maskuline identitet. I klassiske samfunds- og arbejderklassestudier fremstår det, at et af de væsentligste parametre, som mænd bliver målt på, er deres fysiske styrke (Reinicke 2013:128). Jamil, som blandt andet er basketballtræner for børn, siger således:

Jeg har bare elsket det der fysiske arbejde. Elsket at kunne tjene mine egne penge. I hele mit liv har jeg været på kontanthjælp i en måned og A-kasse i to måneder, da jeg tog taxakørekort. Ellers har jeg knoklet hele mit liv. Det er fordi, jeg er, som jeg er. Jeg føler mig som en pensionist eller en eller anden invalid [hvis han ikke arbejdede]. Jeg har jo kræfter til det. Jeg har jo kroppen. Jeg har jo hjernen. Jeg ser og hører. Hvad er det, der skal forhindre mig i at arbejde? (Jamil, s. 9).

Jamil knytter det fysiske arbejde, kroppen og hjernen til den maskuline identitet. Jamil positionerer sig desuden i modsætning til de arbejdsløse mænd, da han udtrykker, at han ville føle sig som en pensionist eller invalid, hvis han ikke arbejdede. Mohammed positionerer sig også i modsætning til at være arbejdsløs: *“Hvis jeg ikke har et arbejde så... Altså, jeg kan ikke tænke mig uden et arbejde. Det kan jeg ikke. Jeg er ikke sådan en type, der vil sidde stille på sofaen og drikke kaffe med en stor mave. Jeg er ikke den type. Jeg skal altid være aktiv”* (Mohammed, s. 4). Jamil og Mohammeds citater vidner om mænds interne magtforhold. Der kan ifølge Connells terminologi være tale om intern hegemoni, som handler om, hvordan mænd positionerer sig i forhold til hinanden (Connell 2005). Jamil og Mohammeds citater udtrykker, at de placerer arbejdsløse mænd lavt i det maskuline hierarki, da de arbejdsløse sidestilles med fysisk svage mænd.

Derudover positionerer Mohammed sig også i forhold til kvinder i forbindelse med forsørgerrollen. Mohammed fortæller:

Mohammed: Altså en mand skal forsørge sin familie. Nu er det mere sådan ligestillingsagtig og sådan noget der, men alligevel, en mand må gøre meget mere end kvinden. Sådan har jeg det.

Interviewer: *Hvorfor tænker du det?*

Mohammed: *Jamen, det ved jeg ikke, fordi kvinder er lidt svage i forhold til manden, ikk'?*
Både følelsesmæssigt og kropsmæssigt (Mohammed, s. 5).

Ovenstående citat illustrerer, at Mohammed positionerer sig i forhold til kvindens fysiske og psykiske styrke. Mohammed er bevidst om de ligestillingsidealer, der er i Danmark, men har samtidig et traditionelt syn på mænd og kvinders rollefordeling i forhold til arbejde. Den menneskelige krop er ifølge Jenkins tæt forbundet med identifikation og er tegn på lighed og forskellighed. Mohammed har en forestilling om, at manden og kvinden er forskellige i forhold til fysisk og følelsesmæssig styrke.

Abdi og Hamid er mere nuanceret i deres deres syn på forsørgerrollen. Vi spørger Abdi om hvordan han ville have det hvis konen forsørgede ham: *"Jeg synes bare, at jeg kan bidrage med andre ting. Også det med at opdrage børnene og alt det her. Det er også et stort arbejde. Så man kan hjælpe på forskellige måder. Økonomien er ikke nummer 1. Men jeg skal sørge for økonomien* (Abdi, s. 6)

Abdi fortæller, at han kan bidrage med noget andet, og samtidigt fortæller, at han skal sørge for økonomien, hvilket kan virker modstridende. Hamid fortæller, hvordan han mener, at både manden og konen skal bidrage til familiens økonomi:

Min kone er også i arbejde. Vi har begge to arbejde, så vi skal begge to bidrage til vores fælles økonomi, hvis jeg bliver arbejdsløs. Så er det min kone, der skal sig af vores husholdning, ellers i fællesskab, ikk'? *Det er meget vigtigt i hvert fald. Jeg prøver at tage den største byrde* (Hamid, s. 8).

Abdi og Hamids citater illustrerer, at deres mandlige identitet ikke udelukkende ligger i deres arbejde. Dog giver de begge udtryk for, at de foretrækker at være hovedforsørgere. Ud fra empirien er vores indtryk, at Abdi og Hamid er opvokset i familier med kulturel kapital⁶. De fortæller begge, at viden og uddannelse havde en stor betydning op gennem deres opvækst: *"Min far og mor, når de kiggede på fjernsynet, valgte de altid nogle programmer, som man kunne lære noget af. Ikke bare spille tiden. Så de lærte os, at viden er vigtig. Så de hjalp os med at læse og have nogle fritidsaktiviteter"* (Abdi, s. 5). Derudover fortæller Hamid, at Hamid's storebror har været et stort forbillede for ham, da hans far døde i en tidlig alder.

---

⁶ Kulturel kapital er et begreb af sociologen Pierre Bourdieu. Kulturel kapital henviser til uddannelsesniveaue og dannelse. (Bourdieu & Wacquant 1996)

Hamids bror lagde vægt på at videregive viden til børnene: *“Han var højtuddannet. Verdslig, ikk? (...) Han vidste virkelig [meget] (...) Det er det, han har givet til os.”* (Hamid, s. 8).

På baggrund af ovenstående analyse kan det antages, at de traditionelle forestillinger om forsørgerrollen, som kommer til udtryk hos Mohammed og Jamil, kan hænge sammen med mængden af kulturel kapital. Mohammed og Jamil er begge faglærte, mens Abdi og Hamid er akademisk uddannede. Abdi og Hamid giver delvist udtryk for mere kønsligestillede forestillinger om forsørgerrollen. Dette stemmer overens med resultaterne fra ”MARS-projektet – Mænd, arbejdsulykker og sikkerhed”, som viste, at de traditionelle maskulinitetsidealer i højere grad forekom blandt faglærte og ufaglærte mænd, end de gjorde blandt højtuddannede mænd (Bloksgaard et al. 2015; Christensen 2019).

Forestillinger om kønsarbejdsdelingen i familien

I dette afsnit indkredses, hvordan minoritetsmændenes maskuline identitet konstrueres i relation til familien. Vi har særligt fokus på oplevelsen af kønsarbejdsdelingen i forhold til huslige pligter og børnepasning. Forestillinger om maskulinitet er aldrig uafhængige af femininitet, da de også skabes og opretholdes i samspil med kvinder (Connell 2005).

I ovenstående afsnit blev det påvist, at arbejde og forsørgelse af familien er en stor del af minoritetsmændenes maskuline identitet. I flere af minoritetsmændenes fortællinger står ægtefællen for det meste af det huslige arbejde og omsorgsarbejdet med børnene. Flere af minoritetsmændene fortæller dog, hvordan det kan være vanskeligt at få lov til at deltage i omsorgsarbejdet med børnene. Zakarias kone er fra hans hjemland, og han fortæller, hvordan hun har en mere traditionel tilgang til opdragelse og rollefordeling i hjemmet:

Zakaria: *“Jeg skal kæmpe for det nogle gange [at komme til at deltage i børneopdragelsen]. Men hun er exceptionelt dygtig, synes jeg. Hun er gammeldags, forstået på den måde (...) Hun er opvokset i hjemlandet. Hun kom hertil for fire år siden, så hun har de værdier og kulturen derfra (...) så jo, hun fylder meget derhjemme, rigtig, rigtig meget. Det passer meget fint, men samtidigt, jo, jeg vil selvfølgelig også gerne være over mine døtre. Men det er ikke fordi... Jeg får skiftet ble, men hun foretrækker, at...”*

Interviewer: *“At hun selv gør det?”*

Zakaria: *“Ja, at hun selv gør det. Især også med den helt lille. Der er det helt umuligt [at komme til].”* (Zakaria, s. 11).

I ovenstående citat fortæller Zakaria, hvordan han gerne vil være mere involveret i børneopdragelsen, men det er vanskeligt at komme til. Zakaria mener, at kulturen og de værdier, konen har med fra hjemlandet, er med til at gøre hende fremtrædende i hjemmet. Imran, som synes, at han er en god far, når han er alene med barnet, oplever også, at det kan være vanskeligt at få lov til at tage del i omsorgsarbejdet:

Jeg tror også generelt, at mødre har nogle fordomme om deres børns fædre. Jeg tror ikke, det har noget med indvandrere at gøre. Jeg tror, at der er mange fordomme om, at barnet ikke kan klare sig uden dem [mødrene], og måske er det også sådan med svigermødre og farmødre, at de tænker det samme. Men vi kan jo godt. Hvor svært kan det være. De [børnene] er jo heller ikke lavet af glas (Imran, s. 4).

Endvidere fortæller Imran:

En kone kan måske være meget sådan, "Ej, lad være med at give ham dit og dat". Siger alle mulige ting, som gør, at man tvivler på sig selv. "Kan jeg finde ud af det her?" Men når man så er alene med dem, og får hende [datteren] til at sove, og gør alt det der, man skal og kan, som ikke er nogen raketvidenskab, så kan man godt føle sig som en god far. (Imran, s. 4).

Imran beskriver endvidere, at konen og svigermorens manglende validering af hans faderrolle gør ham usikker. Manglende validering fra konen opleves også af Hamid, som adskiller sig fra de andre informanter ved at tage en stor del af det huslige arbejde derhjemme. Dette skyldes hans kones skæve arbejdstider. Hamid fortæller, hvordan konens forventninger til det huslige arbejde kan skabe frustrationer:

Men min kone er tidligt på arbejde og kommer sent [hjem], ikk? (...) Det giver sommetider lidt gnidninger, ikk? Man har knoklet, og man har gjort alt [husligt arbejde], og så [siger hun] "Hvorfor er det ikke der? Hvorfor er det sådan? Hvorfor er glasset sådan?", og det dér, er typisk kvinder. (Hamid s. 9).

I ovenstående citat beskriver Hamid, hvordan fordelingen i hjemmet kan give nogle gnidninger på hjemmefronten. Det kan skyldes, at der er bestemte forventninger knyttet til det at være mand og kvinde. Ovenstående citater fra Zakaria, Imran og Hamid vidner også om en forestilling om, at nogle kvinder anser hjemmet for deres domæne. I undersøgelsen 'Maskulinitetsopfattelser og holdninger til ligestilling – særligt blandt minoritetsmænd' af Als Research, mente 24 % af de adspurgte minoritetsmænd, at det især bør være kvindens ansvar at opdrage børnene. Tilsvarende var det hos etnisk danske mænd 5 % (Als Research 2019). Der er dog også en ganske stor andel af minoritetskvinderne, der mener, at det især er kvindens ansvar at stå for børneopdragelsen. 21 % af minoritetskvinder mener, at det især bør være

kvindens ansvar, mens 2% af etnisk danske kvinder mener, at det er kvindens ansvar at opdrage børnene (Als Research 2019). Resultaterne kan skyldes, at der ligeledes er en forventning fra kvindens side om, at det er manden, der forsørger familien, og at kvinden derfor ønsker at tage sig af de huslige pligter og børneopdragelse. At nogle af minoritetsmændene ikke deltager meget i børneopdragelsen kan således også skyldes, at også konen har en traditionel forestilling om rollefordelingen i familien.

Dette vidner om kønsrollemønstre, som bliver opretholdt af mænd såvel som kvinder. Connell hævder, at maskuliniteter skal ses i samspil med feminiteter (Connell 2005). Dette kan betyde, at strukturer i hjemmet reproduceres til trods for, at mændene gerne vil være mere involverede i børneopdragelsen. Dette udfordrer forestillingen om minoritetsmænd som undertrykkende og patriarkalske, som findes i den offentlige diskurs, da kvinder kan være med til at opretholde traditionelle rollefordelinger. Vi kan på baggrund af minoritetsmændenes udsagn påvise, at flere af minoritetsmændene ønsker eller forsøger at være behjælpelig i hjemmet, men at dette kan være en udfordring for begge parter grundet traditionelle kønsrollemønstre. Det er dog væsentligt at tage i betragtning, at vi udelukkende forholder os til minoritetsmændenes syn på omsorgsarbejdet i hjemmet, da tallene fra Als Research viser, at minoritetsmænd i lidt højere grad anser det som kvindens ansvar at opdrage børnene.

Minoritetsmænd som “knudemænd”

I den indsamlede empiri har vi identificeret, at flere af minoritetsmændene finder det vanskeligt at tale om personlige problemer og farrollen med andre. Khalid fortæller om vanskelighederne ved at snakke om følelser: *“Det er ikke altid, vi fædre, vi snakker, når vi er sammen med venner (...) Det er sjældent, vi virkelig snakker følelser og om de her problemer med at være far. Det er vi ikke så gode til. Det er pigerne eller kvinderne måske bedre til.”* (Khalid, s. 2).

Mohammed fortæller ligeledes, at det er tabubelagt at tale om farrollen: *“Altså selv [med] vores bedste ven kan vi måske ikke snakke om vores farrolle. (...) Det er jo igen den holdning, vi har til fædreskab. Altså jeg vil ikke have, at nogen skal kritisere mit fædreskab, så derfor kan jeg ikke snakke med hvem som helst.”* (Mohammed, s. 7). Citaterne vidner om, at det er svært at snakke om følelser og fædreskab med andre mænd. For Mohammed kan det være frygten for at blive kritiseret for sin måde at være far på. Dette vidner om en mere traditionel maskulinitet, hvor idealet for mænd er, at de skal udvise følelsesmæssig styrke, og hvor det er tabubelagt at udvise sårbarhed. Baba-konsulenten underbygger denne påstand og udtaler: *“Der er et eller andet, der gør, at vi viser ikke sårbarhed på samme måde. Det er der ikke en tradition for, og*

det er sgu ligegyldigt med etnicitet og så videre, for det gør vi heller ikke. Eller det gjorde vi heller ikke i min vennekreds.” (Baba-konsulent, s. 7). Baba-konsulenten forklarer, at forestillingerne om, at mænd ikke skal udvise sårbarhed, ikke kun forekommer blandt etniske minoriteter men også blandt etniske danske mænd. Ligeledes skriver Reinicke, at sårbarheden kan forekomme blandt alle mænd i samfundet, og det ikke karakteriserer en bestemt type mænd (Reinicke 2013). Hussein fortæller, at mænd fra Mellemøsten har et særligt temperament, og har vanskeligt ved tabe ansigt over for deres koner:

Det kan godt være at du snakker med konen, og han siger et eller andet, og manden og konen vil diskutere sammen, og hvis hun pludselig siger et eller andet, som hun ikke ved noget om, så begynder han at blive sur: ”Hvorfor skal damen vide det?” (...) “Du [konen] ved ikke noget. Du har ikke gået i skole dengang. Det er mig der har det.” [laver vred stemme] Så viser han at han er en mand, og en mand skal altid være perfekt. (Hussein, s. 11).

Hussein illustrerer, en forestilling om at mellemøstlige mænd har vanskeligt ved, at tage kritik, selv hvis det er fra hans kone. Det handler om, at en mand “altid skal være perfekt”. Mohammed og Khalids påpasselighed omkring at tale om farrollen kan være et udtryk for opretholdelse af idealet om den stærke, perfekte mand. Det kan være svært at bryde tavsheden, hvis de er bange for at tabe ansigt. En anden forklaring på minoritetsmændenes usikkerhed omkring at tale om farrollen, kan være, at de opfattes som en marginaliseret maskulinitet. Minoritetsmændene er ifølge Baba-konsulenten opmærksomme på, at de bliver omtalt negativt i medierne. Han fortæller, hvordan nogle af minoritetsmændene reagerede, da en fagperson holdt et oplæg i forbindelse med et Baba-arrangement:

“Du skal kraftedderperkeme ikke tale til mig på den måde” [sagde minoritetsmændene]. Og de var også sådan lidt, ”det er ligesom vi oplever i medierne, at vi bliver talt til. Hun [fagpersonen] kommer ud og tror, at vi ikke kan en skid. Hun taler til os, som at man i Danmark gør: “Sådan og sådan!” Sådan løftet pegefinger-agtigt (Baba-konsulent s. 7).

Baba-konsulenten fortæller, hvordan minoritetsmændene har paraderne oppe, når de føler sig irttesat. Dette vidner om den kategorisering, mændene oplever som minoritetsmænd i Danmark. Vanskeligheden ved at tale om problemer kan skyldes, at minoritetsmændene lever efter traditionelle maskulinitetsidealer, hvor følelser og sårbarhed betragtes som tabubelagt. Dette kan yderligere forstærkes af deres marginaliserede maskulinitet, hvor de på baggrund af deres etnicitet føler sig diskrimineret, og derfor føler sig begrænset i deres handlemuligheder (Connell 2005).

Delkonklusion

Minoritetsmændene tilslutter sig de hegemoniske idealer om at være en omsorgsfuld og nærværende far. De lægger vægt på tillid, kvalitetstid og mentalt og fysisk nærvær i samvær med deres børn. De tager afstand fra mere autoritære opdragelsesmetoder, men det tyder på, at opdragelsesmønstre reproduceres i nogen grad. Dette har betydning for faderskab, da minoritetsmændene spejler sig i deres forældres opdragelse. Opvæksten har desuden betydning for tiltroen til egne evner som far. Evnen til at forsørge familien er desuden en meget stor del af deres maskuline identitet. Størstedelen af minoritetsmændene anser det for deres pligt, og forbinder det med stolthed at være familiens hovedforsørger. Analysen peger på, at kulturel kapital kan have betydning for, at minoritetsmændene tilslutter sig de traditionelle maskulinitetsforestillinger. I hjemmet er det primært kvinden der tager sig af hus og børneopdragelse. Flere af minoritetsmændene giver dog udtryk for, at de ønsker at tage en større del af omsorgsarbejdet med børnene. Analysen peger på, at minoritetsmændene oplever, at deres hustru i ligeså høj grad er med til at reproducere en traditionel kønsarbejdsdeling i hjemmet. Dette skyldes ifølge nogle af minoritetsmændene, at kvinderne har nogle fordomme om fædrenes evne til at tage sig af børnene. Forestillingerne om forsørgelse af familien og kvindernes domæne i hjemmet betyder, at det i højere grad er hustruen der tager sig af omsorgen med børnene. Dette kan være en barriere for at være en omsorgsfuld og nærværende far, men minoritetsmændene vægter både arbejde og samvær med børnene højt. Flere af minoritetsmændene har det vanskeligt ved at tale om farrollen og at udvise sårbarhed.

Del 2: Hvordan oplever minoritetsmændene at blive mødt som mand og far af samfundets institutioner?

I den følgende analysedel analyserer vi, hvordan minoritetsmændene oplever mødet og kommunikationen med de institutioner deres børn indgår i samt andre institutioner i samfundet. Herunder undersøger vi, hvilken betydning kategorisering fra omverden spiller for minoritetsmændenes identitetsdannelse som far

Mødet med systemet

Omar søgte forældremyndigheden over sin søsters børn, da hun havde forladt Danmark. Dertil havde Omars søsters eksmand også søgt forældremyndigheden. Eksmanden er etnisk dansk, og er desuden blevet dømt for en grov forbrydelse. Omar fortæller, hvordan han oplevede sig diskrimineret af systemet, fordi han er muslim:

Jeg har jo oplevet det på egen krop, og det har på en måde gjort rigtig ondt (...) Der følte jeg rigtig at blive diskrimineret, for første gang. Fordi jeg er, den jeg er, fordi jeg muslim, og fordi jeg ikke er dansk (...) Min kone og jeg søgte, om forældremyndigheden over dem [søsterens børn]. Og der kørte rigtig mange sager. Også i medier. Så vi følte os rigtig diskrimineret. Fordi hans [søsterens eksmand] eneste forsvar (...) var, at vi er muslimer, og så kan vi åbenbart ikke tage os af hendes børn. Min søsters børn, ikk? (...) Han [søsterens eksmand] har sin holdning, som den er. Det kan vi jo ikke gøre noget ved, men at kommunen går med til at fjerne børnene herfra, og så give forældremyndigheden over dem til ham. Når han [har] begået den forfærdelige handling, han har. (Omar s.11).

Omar følte sig diskrimineret, da han har en oplevelse af, at systemet har betvivlet hans evne til at tage sig af søsterens børn, udelukkende på grund af hans muslimske baggrund. Omar fortæller videre, hvordan retssagens dom har betydet, at søsterens børn ikke længere har kontakt med Omar og hans familie:

Vi ser jo ikke noget til dem [søsterens børn], fordi de [kommunen] har afskåret dem fra os (...) Vi har jo kørt advokat, og masser af sagsbehandling, og kommunen har ikke givet lyd fra sig, om de [søsterens børn] har ret til at se os eller ej. Vi aner ingenting om det, og det synes jeg er rigtig diskrimination, som gør ondt. (Omar s.11).

På trods af en lang kamp med inddragelse af advokater er familien stadig ikke blevet oplyst om, hvorvidt de har ret til at se børnene eller ej. Ifølge Honneth har anerkendelse betydning for individets identitetsdannelse. Anerkendelse beror på individets accept fra andre individer og samfundets institutioner. Omars oplevelse er et udtryk for krænkelse i den retslige sfære, som handler om, at individet skal regnes som et moralsk tilregneligt medlem af samfundet (Honneth 2003; Høilund & Juul 2005). Omar fortæller videre, hvordan han skelner mellem den diskrimination, han tidligere har mødt på arbejdsmarkedet og så den særligt krænkende diskriminationen fra systemet:

Der har altid været den form for diskrimination, man ude møder blandt folk på arbejdspladsen, men det er jo mennesker, som kan have al mulig grund, kan man sige. Men at man har et system, som er det sidste, man kan tænke på, vil diskriminere én. Det havde jeg ikke ventet, så derfor har jeg, når det [gælder] systemer, så har jeg ikke meget tilovers. (Omar, s. 12).

Omar oplever, at han er blevet opfattet som en, der ikke kan varetage forældremyndigheden over sin søsters børn, og føler at han er blevet diskrimineret i kraft af sin identitet: "Der følte jeg, for første gang, at jeg blev rigtig diskrimineret, fordi jeg er den, jeg er." (Omar, s. 11). Vi kender ikke til sagens detaljer, og forholder os derfor kun til, hvordan Omar har oplevet sagen. Uanset om rettens afgørelse om at fjerne børnene fra Omars familie skyldes, at de er muslimer eller ej, har Omars opfattelse af situationen virkelige konsekvenser. Dette er med henvisning

til *Thomas-teoremet*, som siger, at når situationen defineres som virkelig, er den virkelig i sine konsekvenser (Jenkins 2006). Omar føler sig selv i stand til at varetage forældremyndigheden over børnene, men kommunen hverken deler eller anerkender Omars oplevelse af egne evner. Dette har konsekvenser for Omars syn på systemet, men det har ikke betydet, at han trækker sig fra samfundet:

Selvom vi har været igennem en hård periode (...) og det har taget meget energi fra os (...) hvor vi har kæmpet og kæmpet, og så tabt det hele helt til sidst. Man sidder der med en uretfærdig tanke. Men vi har jo også sagt til os selv, at vi skal videre nu. Vi har to børn, vi skal passe på. De skal ikke sidde med den følelse, hvor alting bare er af helvedes til, og man ikke er noget værd. Det prøver vi at gå væk fra, og prøver at give dem et positivt syn på samfundet. Der er altid nogle gode mennesker og dårlige mennesker, og ja. Det føler vi er vores pligt, at få nogle gode samfundsborgere ud af dem [Omars børn]. (Omar, s 12).

Omar føler sig diskrimineret, og krænket, og har følt, at han ikke er noget værd. Ifølge Honneth fører moralske krænkelser i den retslige sfære til en ødelæggelse af selvagtelsen. I ovenstående citat giver Omar udtryk for, at krænkelsen har ført til, at han har følt, at han ikke er noget værd, og at energien er tappet fra familien. På trods af dette ønsker Omar, at børnene skal have et positivt syn på samfundet, og at de skal integreres og være aktive samfundsborgere: *“Men jeg synes, vi i min familie er vi godt integreret, og vi er godt med i alt, og vi sørger for at give det videre til vores børn, så de også kan være integreret sammen med andre mennesker og i samfundet, og tage et ansvar, ja og være gode samfundsborgere.” (Omar, s. 13).*

Zakaria fra Sudan fortæller, hvordan han var blevet indkaldt til en samtale i datterens børnehave, fordi pædagogerne efter et bleskifte havde fået mistanke om, at hans datter var blevet omskåret. I følgende citat fortæller Zakaria, hvordan han oplevede episoden:

Det var.. det var vanvittigt. “At udtale dig [pædagog] om noget, hvor du alligevel ikke har nogen faglig indsigt. Du er ikke lægeuddannet. Du er ikke sundhedsplejerske. (...) Du er pædagog.” Jeg forstod ikke, hvorfor de gjorde det ud af det. Især for min kone gav det ikke nogen mening. Også for mig selv. (...) Det var virkelig underligt. Det er ikke noget man hører om i 2018. Det gav slet ikke nogen mening. (Zakaria, s. 15).

Zakaria oplevede beskyldningen om omskæring af datteren som *“vanvittig”* og *“meningsløs”*. Beskyldningen kan være et udtryk for kategorisering af familiens etnicitet, og kan altså skyldes en fordom om, at omskæring af piger er en kulturel tradition i nogle muslimske afrikanske lande. Zakaria fortæller, hvordan dette er et forældet syn, da det efter hans udsagn ikke forekommer i 2018. Det er dog væsentligt at tage i betragtning, at omskæring af piger stadig forekommer i dag⁷. Zakarias udsagn kan være et udtryk for, at han stræber efter mere moderne

---

⁷ Det anslås at tre millioner piger er i risiko for at blive omskåret hvert år på verdensplan (WHO 2011)

normer i form af hegemoniske idealer ved at tage stærkt afstand fra omskæring af piger. Følelsen af mistillid medførte, at Zakaria og hans kone flyttede datteren ud af børnehaven: *“Min kone røg op i det røde felt - ”det finder vi os ikke i!”- og vi skiftede hende væk fra børnehaven.”* (Zakaria, s.17). Vi spørger ham efterfølgende, om det har påvirket hans syn på institutioner i dag:

Klart, at man kan forvente at se lidt af hvert [fra institutioner] (...) det er måske groft sagt, men absolut den ideelle måde må være [at moren passer børnene hjemme] . I og med det er i det her samfund, er det lidt svært, men jo, jeg ser gode grunde til at passe på. Især med sådan [en] her episode, så giver det god mening, at moren passer barnet, indtil de er store nok.
(Zakaria, s.17).

Efter episoden ser Zakaria grund til passe på i forhold til institutioner, og det har medført, at han i højere grad ønsker deres datter passet hjemme hos moren. At blive kategoriseret som en far, der ville lade sin datter omskære, vakte vrede hos familien, og har fået dem til at trække sig fra institutioner. Negativ kategorisering og diskrimination, som det Omar og Zakaria har oplevet, medfører vrede og fortvivlelse. Ifølge Honneth kan det få dem til at trække sig ind i sig selv og væk fra samfundet. Baba-konsulenten fortæller, hvilke konsekvenser manglende tillid til institutioner kan have for børnene:

Jamen, det gør jo, at det går ud over børnene i sidste ende. Børnene er jo i skole. Børnene færdes jo i det offentlige (...) Hvis du [minoritetsmanden] ikke samarbejder med de parter, der har dine børn, om det så er vuggestue, børnehave, skoler, eller det arbejde der bliver lavet i klubber eller de tilbud, socialforvaltningen har og så videre. Så kan du bare ikke være på samme måde for dine børn, som hvis du faktisk også vidste, hvad de laver, og hvorfor gør de det, og hvordan kan jeg spille en rolle i det for mine børns skyld (Baba-konsulenten s. 2).

Samarbejdet med forældrene spiller en væsentlig rolle, hvorfor det kan være problematisk, hvis forældrene trækker sig eller ikke samarbejder med de forskellige aktører i samfundet. Omar har svært ved at stole på systemet, men har ikke valgt at trække sig, da han har besluttet sig for at komme videre. For Zakaria har krænkelser medført, at han skiftede sin datters institution, og overvejede at flytte hende ud af institutionen generelt. Hvorvidt det er bedst for barnet eller ej, at komme i daginstitution, kan vi ikke vurdere, men at udeblivelsen skyldes manglende tillid, synes vi er relevant at belyse. Diskriminationen eller krænkelser kan medføre, at minoritetsmændene trækker sig fra disse samfundsmæssige instanser, men det er kan være individuelt hvordan diskriminationen opleves.

Involvering af fædre i institutionen

Flere af minoritetsmændene oplever, at sundhedsplejersker og deres børns institutioner ikke involverer minoritetsmændene på samme måde som deres kvindelige partnere. Jamil fortæller, hvordan han har oplevet kommunikationen med pædagogerne:

Det jo tit det, vi oplever problemer med i institutioner og skoler - og det er noget, jeg selv har oplevet også - det er, at når børnene går i vuggestue, og når børnene går i børnehave, og når fædre prøver at få noget at vide: "Hvordan har mit barn haft det i dag?" [pædagoger og lærere:] "Jamen, det er fint", og så bliver det bare ignoreret, men når konen tager derud, så kan jeg love dig for, at hun ikke kommer hjem før om en time. De står bare og sniksnakker, og jeg ved ikke hvad. Jamen, hvorfor skal de holde os ude? (Jamil, s. 16).

Jamil fortæller, hvordan han føler sig overset i forhold til institutionerne. Han omtaler problemet som "vi", hvilket kan antydes, at han taler på vegne af minoritetsmænd. I Jenkins terminologi er der tale om en kategorisering, hvor Jamil oplever, at institutioner og skoler undervurderer minoritetsmændenes lyst til at involvere sig på baggrund af deres køn.

Den manglende kommunikation mellem institutionerne og fædre kan også skyldes fordomme. Mohammed har fordomme om institutionen på grund af andres oplevelser:

Selvfølgerlig før i tiden holdt jeg mig tilbage, fordi jeg gad jo ikke snakke med børnehaven, institutionerne eller skolen (...) fordi der havde jeg jo ligesom den fordom, jeg havde ligesom alle andre. Ligeså snart jeg gør noget eller siger noget forkert, så vil systemet måske sende nogle underretninger til kommunen eller et eller andet, og så vil de måske fjerne mine børn. Det er ikke fordi, jeg var en dårlig baba, men altså alt hvad man kan gøre jo, ligesom, så tvivler man på om det, man gør, er rigtigt eller forkert. (Mohammed s. 6).

Frygten for at systemet sender underretninger, som fører til fjernelse af børnene, fik Mohammed til at holde sig tilbage fra at tale med institutionerne. Fordommene om systemet fik ham til at tvivle på, om de handlinger, han foretog i forhold til børnene, var rigtige eller forkerte. På baggrund af delanalyse 1 er det fremvist, at minoritetsmændene har vanskeligt ved, at tale om farrollen med andre. Dette kan være med til at forklare, hvorfor minoritetsmændene er tilbageholdende i forhold til kommunikationen med institutionerne, hvis de har fordomme. Det kan nemlig være krænkende for minoritetsmændenes maskulinitet, at blive kritiseret i deres rolle som far.

Det er dog ikke alle informanter, der har mistillid eller fordomme til systemet. Andre har tiltro til institutionerne på trods af andres fortællinger. Abdi fortæller:

[Jeg] hørte fra andre forældre, at de havde mange fordomme og jeg havde tid til at fordøje det og tænkte "Er det rigtigt? Eller hvad er det, der går galt?". Pædagogerne er selvfølgelig også bare mennesker. De kan lave fejl, men spørgsmålet er, om det er blevet ændret og forbedret, og ja det synes jeg, det er. Hvis der sker nogle misforståelser eller fejl eller alt det her, så er de i gang med at løse det (Abdi, s. 9).

Abdi mener, at det er blevet bedre med tiden, og at kommunikation med børnenes skoler går rigtig godt. Ovenstående viser dog, at flertallet af minoritetsmændene har enten oplevet eller haft fordomme om systemet. Det er dog væsentligt at tage i betragtning hvordan Abdi og Mohammed har forskellige forestillinger om deres børns institutioner. Dette kan skyldes at Abdi og Mohammed har forskellige maskulinitetsforestillinger. Som nævnt i første analyse del havde Abdi og Mohammed ligeledes forskellige holdninger til forsørgerrollen, hvor Mohammed gav udtryk for mere traditionelle forestillinger, mens Abdi gav udtryk for mere ligestillede forestillinger. Mohammed forklarer, at den tidligere afstandtagen til institutioner, skyldes hans frygt for at blive kritiseret, og dermed udtrykke svaghed. Som det blev belyst i første analysedel, kan det være vanskeligt for minoritetsmænd at snakke om følelser og farrollen. For Abdi kan hans positive indstilling til at børns institutioner skyldes, at han blandt arbejder med integration af flygtning og indvandrere, og derfor har kendskab til disse problematikker, hvilket desuden kan være et udtryk for kulturel kapital. Det kan derfor formodes, at traditionelle maskulinitetsforestillinger kan medføre, at fordommene kan føre til afstandtagen til børns institutioner.

Kategorisering er en ydre kollektiv definition, og minoritetsmændene er i høj grad bevidste om den kategorisering, de møder i samfundet. Ifølge Jenkins kan dette være første skridt til gruppeidentifikation, hvilket vi vender tilbage til i analysens tredje del. Anne Hovgaard Jørgensen skriver om minoritetsfædres involvering i børns skoler. I artiklen 'Overcoming mistrusted masculinity: contesting ethnic minority fathers' involvement in home-school cooperation in Denmark' fandt Jørgensen, at institutionerne havde fordomme om minoritetsmænd, hvilket kan skyldes mediernes negative fremstilling (Jørgensen 2017). Den mistillid, nogle af vores informanter oplever i mødet med institutionerne, kan skyldes, at de bliver betragtet som en *mistrusted* maskulinitet grundet de fordomme, der er om minoritetsmænd. Diskriminationen kan skyldes en forestilling fra omverdenen om, at minoritetsfædre er dårligere fædre end etniske danske fædre. På baggrund af ovenstående

analyse kan vi kun udtale os om, hvad minoritetsmændene i dette speciale oplever. Ydermere tyder fortællingerne på, at minoritetsmændene selv har mange fordomme om systemet.

Delkonklusion

Nogle af minoritetsmændene har oplevet at blive mødt med mistænkeliggørelse om, at de ikke kan varetage farrollen i overensstemmelse med danske normer og værdier. De føler, at det er grundet deres etnicitet og religion. Dette strider mod deres selvforståelse og har medført følelser som vrede og frustration. Andre oplever, at de ikke bliver involveret i samme grad som moren i anliggender vedrørende børnene. De negative oplevelser giver nogle af minoritetsmændene lyst til at trække børnene ud af institutionerne, mens andre fortsat har en vilje til at lade deres børn integrere og deltage i samfundet. Flere af minoritetsmændene udtrykker, at de tidligere havde en frygt for, at børnene blev fjernet, hvis de gjorde noget forkert. Dette har betydning for deres selvforståelse, da det skaber forvirring, men også en modvilje mod at kommunikere med systemet omkring deres børn. Følelsen af negativ kategorisering kan få betydning for minoritetsmændenes identitet som far, da mistænkeliggørelsen strider mod deres selvforståelse af at kunne varetage forældrerollen. Den negative kategorisering kan få minoritetsmændene til at trække sig fra kommunikationen med børnenes institutioner. Dette kan have konsekvenser for samarbejdet mellem hjem og institutioner.

Del 3: Hvilken betydning har det sociale arbejde for minoritetsmændenes identitet?

I ovenstående analysedele har vi indkredset, at der på den ene side er nogle udfordringer ved at have traditionelle maskulinitetsforestillinger blandt minoritetsmænd i Danmark. På den anden side har vi fremvist der er gensidige fordomme mellem minoritetsmænd og systemet. Maskulinitetsforestillingerne kan således medføre særlige udfordringer for at være far i en dansk kontekst, da der er nogle krav om fædres involvering. I denne del vil vi derfor analysere hvilken tilgang Baba har til det sociale arbejde og hvilken betydning det har for deres identitet.

Babas tilgang til det sociale arbejde

I det følgende afsnit vil vi analysere, hvilken tilgang Baba har til det sociale arbejde. Dette gøres med afsæt i ekspertinterviewet med konsulenten i Baba samt en dokumentanalyse af Babas hjemmeside. Baba skriver på deres hjemmeside, at de har en *ressourcebaseret tilgang* til minoritetsmændene: *“Vi har et ressourcebaseret syn på fædre og ved, at de vil deres børn*

det bedste. Vi insisterer på at involvere fædrene fra begyndelsen i forhold til alle aspekter af indsatsen. Fædrene er de eneste, der kan skabe forandring hos dem selv, og de er de bedste til at nå ud til andre fædre” (Baba 4). Citatet betoner her et ressourcebaseret syn på minoritetsmændene, som handler om, at Baba har en tro på, at minoritetsmændene kan og vil deres børns det bedste. Minoritetsmændene skal selv definere problemet og skabe forandring hos dem selv. Dette læner sig op af en empowermentinspireret tilgang til det sociale arbejde, som handler om at tage udgangspunkt i borgernes ressourcer og inddrage dem i beslutninger om sit eget liv (Andersen & Larsen 2004).

Den samfundskritiske empowermenttilgang har to niveauer. Det første niveau handler om, at understøtte individer og grupper i at blive bedre i stand til at håndtere egen livssituation. Dette kommer til udtryk i Baba ved, at minoritetsmændene understøttes i at håndtere og forandre deres deltagelse i deres børns liv. Dette gøres gennem deltagelse i et læringsforløb på otte moduler. Det andet niveau i den samfundskritiske empowerment tilgang handler om at ændre de vilkår, minoritetsmændene lever under (Andersen & Larsen 2004:55). Dette niveau kan også spores i det sociale arbejde i Baba, da der samtidigt er fokus på at skabe forandringer i lokalsamfundet og i samfundet i forhold til at ændre synet på minoritetsmænd. Forandring i lokalsamfundet sker ved, at minoritetsmændene skal sprede den viden, de får gennem læringsforløbet til personer i deres netværk og i lokalmiljøet. Baba-konsulenten fortæller om vigtigheden af at skabe en modfortælling i forhold til det syn, der er på minoritetsmænd i den offentlige diskurs:

Børns Vilkår udkom også sidste år med en rapport, som viste, at 20 % af minoritetsunge har oplevet vold i hjemmet (...) men når der er 20 %, der bliver slået, så er der trods alt stadigvæk 80 %, der ikke gør. Og vi behøver altså ikke altid høre om de 20 %, så derfor vil vi gerne sætte fokus på de rigtig mange gode historier, der er. Og seje mennesker og frivillige, der vil noget, og som vil samfundet, og vise dem: ”Prøv og hør her. De har deltaget i møder med otte gæster fra systemet” (...) Mistilliden hos minoriteterne er større, men her er der virkelig en gruppe [Baba-frivillige], som gør rigtig meget for at bygge bro. Men også for at give det positive billede videre til Socialforvaltningen, og sige, at vi faktisk er en gruppe.
(Baba-konsulent, s. 9).

Ovenstående citat illustrerer, hvordan Baba ønsker at skabe en modfortælling til det negative billede, der er af minoritetsmænd. I tråd med den samfundskritiske empowerment tilgang arbejder Baba således med *symbolsk empowerment*, hvor der forsøges at skabe en

modfortælling til de negative egenskaber, minoritetsmænd kollektivt tilskrives (Andersen & Larsen 2004:435).

Forandring i farrollen

Under 'Forandring og resultater' skriver Baba på deres hjemmeside, at de arbejder med forandring i egen farrolle:

“De Baba-frivillige siger ja til at skabe forandring - primært ved også at sige ja til at ville forandre sig selv. For at inspirere til forandring hos andre i forhold til farrollen, må man opleve forandringen hos sig selv først. Vi arbejder derfor målrettet med den enkelte frivilliges egen identitet og rolle som far” (Baba 6).

Baba fokuserer således på at styrke individets egen identitet og rolle som far. Her fokuseres der således på *identitetsempowerment*, som er en dimension i den samfundskritiske empowerment tilgang. Denne dimension handler om at: *“(…) ændre en “negativ individuel taberidentitet” til en positiv kollektiv vinder eller “modstandsidentitet.”* (Andersen & Larsen 2004:435). Ifølge Babas hjemmeside har minoritetsmændene nemlig: *“Manglende indsigt i (eller tillid til egen viden om) børns behov: Fædrene har ikke indsigt i børnenes behov og/eller har ikke tillid til den viden, de har om børns behov. Når de ikke kender til ”opgaven” (hvad er børnenes behov), så er det også svært at opfylde sin rolle”* (Baba 1). På dette niveau arbejder Baba således med at give minoritetsmændene redskaber og viden om faderrollen. Samtidig ønsker de at give dem tro på egne evner som far. Khalid fortæller, hvordan han grundet fællesskabet i Baba reflekterer over sin børneopdragelse:

Vi lærer af hinandens forskellige situationer. Vi deler erfaringer og sådan noget. Det er noget, man tager med hjem. Man begynder at reflektere: “Nå ja, jeg var hidsig, da min datter tabte et glas med mælk, på et fint tæppe. Uha er det virkelig så slemt?” Skal jeg virkelig skælde hende ud, bare fordi?” Sådan nogle ting. Vi fik en snak sidst, kan jeg huske: “Skide være med det, det er hvad der kan ske” (Khalid, s. 7).

Khalid fortæller, hvordan han lærer af andres fædres erfaringer med farrollen, hvilket får ham til at reflektere over opdragelsen af sine egne børn. Ligeledes fortæller Jamil:

Før i tiden blev jeg nogle gange irriteret over, at når jeg fortæller mit barn, at han skal gøre sådan og sådan, så gør han rent faktisk det modsatte. Det kan godt være, at han var lille, men jeg forstod ikke, hvordan han tænkte. Baba har givet mig nogle redskaber. Jeg forstod simpelthen ikke, hvorfor barnet reagerede på den måde, han gjorde (...) Så det at man forstår

børns mentalitet, og går ned på deres niveau for, at give dem det her budskab man gerne vil give dem. Uden at fortælle dem at: "Det her må du ikke, og det her må du gerne". På en anden måde, som virkede bedre og mere effektivt (Jamil, s. 5).

Jamil fortæller, hvordan han har fået nogle redskaber til at forstå børns mentalitet. Baba skriver, at de arbejder med minoritetsmændenes identitet som far. I den første analysedel påviste vi, at minoritetsmændene bliver usikre, når de bevæger sig ind på kvindens domæne i forhold til at børnepasning og husholdning. Usikkerheden bliver imødekommet i Baba, gennem dialogform, hvor fædrene får lov til at komme med deres viden om børn først, og dermed blive hørt.

Da vi spørger Ali, hvad det betyder for ham at være med i Baba, svarer han: "*Jeg er stolt. Jeg er stolt.*" (Ali, s. 7). Hamid var iført en T-shirt med skriften "Baba- fordi far er vigtig" under sin skjorte, mens vi interviewede ham. Under interviewet spørger vi, hvad hans familie synes om, at han er med i Baba:

Hamid: *Jeg har for eksempel den der Baba [T-shirt] som I kan se.*

Interviewer: *Er det T-shirten?*

Hamid: *Ja, det er T-shirten. De kalder mig faktisk Baba dengang, og da jeg så kom med den her, så blev de helt: "Nå, hvad er det?" Haha. "I kan se, at det er far, der er vigtig i jeres liv", og så begyndte vi at snakke. De synes, det var meget sjovt og spændende, ikk'? Det giver stof at snakke om. Det giver i hvert fald nogle kommunikationsmuligheder (Hamid, s. 5).*

Hussein fortæller ligeledes, hvad familien synes om, at han er med i Baba:

For to måneder siden var jeg til møde [i Baba], og da jeg kom hjem, så blev min børn stolte og spurgte: "Hvad betyder det her Baba?", og de snakker om det her Baba, og de siger rigtig gode ting faktisk (...) Der står Baba, men for dem er det godt, fordi det er på en T-shirt. Det er ligesom en fodbold-T-shirt, som om jeg er en kendt fodboldspiller. Jeg synes, det er rigtig godt. Børnene bliver stolte: "Det der er min far", og de begynder at snakke om Baba (Hussein, s. 4).

I det ovenstående fortæller Hamid og Hussein, hvordan T-shirten med Baba-logoet, medfører positive reaktioner fra deres børn. Det gør, at der tales om Baba og farens rolle i hjemmet, og børnene bliver stolte af deres far. Omar fortæller, hvordan deltagelsen i Baba også er forpligtende overfor børnene: "*Vi [Omar og børnene] snakker rigtig meget om det, og jeg oplever, at de godt kan rette på mig, hvis jeg nu gør noget forkert, eller kommer til at skælde ud, eller et eller andet, ikk'?*" Så [*siger børnene*]: "*Husk lige du er med i Baba*" (Omar, s. 5). Der kan argumenteres for, at Omar skal leve op til sin identitet som Baba-frivillig. Der kan

ifølge Jenkins været et udtryk for at minoritetsmændene overlever en samhørighed gennem Deltagelsen i Baba medfører altså nogle forventninger fra børnene om, at en Baba-frivillig ikke gør noget forkert eller skælder ud.

Forandring i lokalsamfundet

Når fædrene har skabt forandring hos dem selv, er hensigten, at de skal skabe forandring i lokalsamfundet (Baba 4). Flere af vores informanterne bor i et udsat boligområde i Storkøbenhavn. Livsbetingelserne i et udsat boligområde skaber bekymringer for minoritetsmændene i forhold til deres børns fremtid og risiko for at begå kriminalitet. Hussein bor i et af disse udsatte boligområder i Storkøbenhavn og er engageret i Baba, men også i anden forældregruppe. Hussein oplever, at lokalmiljøet er præget af kriminalitet, og at det skaber usikkerhed for børnene:

Vi ser her i området, hvor der er blandet med kriminalitet og usikkerhed for vores børn. Derfor tænker jeg tit, at jeg ikke skal være her. Vi sad sammen med politiet, som var hos os, her i vores kvarter (...) Og jeg har sagt til politimanden, at: "Jeg har tænkt mange gange, at jeg skal flytte herfra." Men hvad så? Skal alle så flytte med deres børn herfra? Og derfor snakker vi om, at vi skal kæmpe for vores børn og vores område. Nu har vi sagt, at vi ikke skal flytte herfra, men skal kæmpe sammen, og derfor er jeg med i den der forældregruppe og så lige pludselig så kommer det med Baba, og vi synes det er rigtig godt at komme ind i det, fordi man ser rigtig mange ting. Man møder politikere, journalister, forfattere og forskellige mennesker, ikk'?" (Hussein, s. 1).

Hussein fortæller, hvordan han gennem Baba møder forskellige aktører som politikere, journalister og debattører. Dialogen med de eksterne omgivelser, i form af de nævnte aktører, kan være med til at igangsætte handling til at ændre de problemer, der skaber usikkerhed for børnenes fremtid. Forandring i lokalsamfund sker i empowermenttilgangen ved, at beboere i et udsat boligområde får større grad af magt over deres livsbetingelser i boligområdet. Det er væsentligt, at der skabes et netværk af relevante aktører. På denne måde kan der skabes opmærksomhed på områdets problemer, og de kan indgå i et samarbejde om at løse beboernes udfordringer. Det handler både om at synliggøre områdets problemer og ressourcer og samtidig sætte krav til omgivelserne (Andersen & Larsen 2004:441). Det er en proces til at modvirke afmagt. Mødet med politiet har givet Hussein lyst og mod til at blive og kæmpe for området. Det kan være vanskeligt at løfte et udsat boligområde, da det er vanskeligt at opbygge kompetencer hos beboerne, når der er en høj flytteprocent (Andersen & Larsen 2004:443). Husseins samtale med politimanden har givet ham vilje til at kæmpe for børnene og området.

Hussein fortæller, hvordan samarbejdet med andre forældre og kommunen, skaber forandringer for børnene:

I vores område har vi valgt, at vi skal være sammen, og vi skal tage nogle ture sammen. For eksempel klatretur og bowling og vi skal have børnene med. Vi har travlt til dagligt med at arbejde og tjene penge, og børn skal ud frem og tilbage. De [børnene] har ikke noget at give sig til (...) Vi kontakter også nogle fra kommunen fra vores område, og finder nogle aktiviteter for vores børn – som fodbold og karate (Hussein, s. 2).

Fædrene har i fællesskab valgt at lave aktiviteter med børnene for at få børnene væk fra gaderne. Der bliver i samarbejde med kommunen arbejdet for at børnene kan gå til fritidsaktiviteter. Ovenstående er et eksempel på, hvordan deltagelsen i Baba og mødet med forskellige aktører motiverer Hussein til, at kæmpe for at skabe et sikkert lokalsamfund for sine egne og områdets børn.

Flere af minoritetsmændene fortæller desuden, hvordan de har hjulpet andre gennem Baba. Jamil fortæller eksempelvis:

Jeg har jo ikke tænkt det store om for eksempel mig selv, og at jeg kunne gøre nytte i samfundet eller i mit lokalområde. Det har givet mig mere motivation, til at gøre de her ting og tænke stort. Ikke kun i vores lokalsamfund, men måske også i hele Danmark (...) Jeg besøger også fængsler en gang imellem, og snakker med de unge, for at høre om, hvad der har fået dem herind. (Jamil, s. 5).

Jamil fortæller hvordan han gennem Baba har fået selvtillid til, at gøre en forskel for unge i lokalsamfundet. Baba har givet ham motivation til at tænke stort. Gennem sin deltagelse i Baba kan der argumenteres for, at Jamil bliver anerkendt i den solidariske sfære, hvor individet bliver anerkendt for dets bidrag til fællesskabet. (Honneth 2003) Dette kan spores hos Jamil, som stolt fortæller, hvordan han for eksempel besøger fængsler og taler med de indsatte. Ifølge Honneth giver anerkendelse i den solidariske sfære en selvværdsættelse. Det er dette Jamil oplever her. Vi kan dog ikke sige noget om, hvilken betydning Jamils arbejde har haft for lokalsamfundet. Vi kan derimod sige noget om, hvordan Jamil oplever at have gjort en forskel, og hvilken betydning det har for hans identitet. I forhold til Jenkins teori om identifikationens indre-ydre dialektik kan den validering, Jamil har fået gennem sin deltagelse i Baba, påvirke, hvordan han ser sig selv indadtil. Dette internaliseres i Jamils selvforståelse, hvilket igen kommer til udtryk i hans adfærd, og hvordan han agerer udadtil i form af at være en aktiv ressource for lokalsamfundet.

Ali fortæller ligeledes, hvordan han er med til at gøre en forskel for andre fædre gennem Baba:

Jeg kan starte med at sige, at en af mine venner, som har en søn på min søns alder, og de går nogenlunde på samme klassetrin – i 8. klasse. Min ven er selvstændig, og har ikke så meget tid til familien. Han tager nærmest på arbejde, når børnene sover, og kommer hjem når de er gået i seng. Jeg snakkede så med ham om farrollen (...) [Om] hvordan man skal bruge tiden sammen med sine børn, og [at] det er ikke nok med bare at tjene penge. En dag så kommer han hjem, og så spørger han sin søn: “Hvordan det går med skolen og lektier?” Og der bliver sønnen fuldstændig overrasket, ikk’? Chokeret. Og så kom han [vennens søn] så og fortalte min søn, at han ikke kunne forstå hvad der var galt, og nu gik han i 8. klasse, og det var første gang hans far [Alis ven] kom og spurgte, hvordan det gik med skolen og lektierne. Et eller andet sted har det åbenbart ringet nogle klokker. Det var vildt, synes jeg. Det kunne jeg godt lide. At man kan gøre en forskel på den måde, ikk? (Ali, s. 2).

Alis eksempel illustrerer, hvordan han spreder budskabet videre om den nærværende far, og hvordan han kan gøre en forskel for fædre i sit netværk. Dette giver Ali en validering af hans egenskaber som rådgivende ven, og at han er i stand til at gøre en forskel. Baba arbejder med peer-to-peer, som handler om at sprede budskabet om faderskab til andre fædre:

Hele vores koncept er bygget på peer-to-peer, så det er for os helt afgørende, at vi nu kan vise, at vores frivillige i den grad også bliver klædt på til at lave peer-to-peer, og at de, selv for os, i overraskende høj grad, skaber en kultur for, at snakke om det at være far i de udsatte boligområder, og dermed får sat farrollen på dagsordenen på en helt ny måde end tidligere set. (Baba 6).

Baba mener, at de bedste til at sprede budskabet om den gode far er fædre selv. Dette kan blandt andet skyldes, at mændene er svære at komme i kontakt med, hvorfor personer, de har tillid til, er bedre til at sprede budskabet til andre minoritetsmænd. Når minoritetsmændene er frivillige, kan de være aktive i Baba som en del af peer-to-peer metoden. Dette giver dem validering i deres identitet, da de bliver set som, fædre der kan tage ansvar, og er en aktiv del af at få faderskab blandt minoritetsmænd sat på dagsordenen.

Dialogformen

På Babas hjemmeside under ‘Forandring og resultater’ skriver de: *De frivillige skaber forandring hos 'systemet' ved at mødes med lokale aktører i en ligeværdig dialog, hvor de skal løse dilemmaer, som vanskeliggør samarbejdet mellem fædre og lokalsamfundsaktører, og derigennem får sat fædrenes ressourcer i spil i lokalsamfundet (Baba 6).* I anden analysedel er

der fremvist, hvordan nogle af informanterne havde oplevet diskrimination og mistillid fra systemet, og de oplevede, at systemet også havde en mistillid til dem.

Dialogformen skaber i tråd med empowerment grundlag for at afgive magt til minoritetsmændene, da de får medbestemmelse og mulighed for at påvirke de ydre betingelser for deres afmagt (Andersen & Larsen 2004). De ydre betingelser for afmagt i forhold til systemet handler om oplevelsen af mistillid og den manglende involvering af fædre i daginstitutioner.

Jamil fortæller, hvordan de fik at vide, at sundhedsplejerskens leder havde brugt mange ressourcer på at undersøge, hvorfor minoritetsmændene kun deltog i mødet med sundhedsplejersken én gang. Jamil fortæller, hvordan han ikke følte, at han blev involveret af sundhedsplejersken:

Jeg fik det her besøg af sundhedsplejersken, og spurgte hende om nogle ting. Hun svarede ikke på dem, hun kiggede ikke på mig. Det eneste som jeg kunne gøre, var at servere kaffe og kage, og jeg ved ikke hvad, og hvis det var hun svarede på et spørgsmål, så kiggede hun på min kone, og jeg blev fuldstændigt ignoreret, og tror du jeg gider at komme til andet besøg? Nej tak. Og så tænkte jeg næste gang at der kan godt være der bliver bedre, og med tredje barn var det også nøjagtigt det samme (Jamil, s. 16).

Jamil fortæller, hvordan sundhedsplejerskens leder reagerede: “Nu kan jeg godt se, at her har vi problematikken. Det er, at de bliver ignoreret”, så siger vi: “Ja.” [dem]: “ups det har vi ikke set før. Så siger hun: “Hvad er så løsningen? Synes I vi skal anerkende faren?” (Jamil, s. 16).

Jamil fortæller, hvordan de i Baba-gruppen kom med et forslag til, hvordan dette kunne ændres:

Ligeså snart vi kommer ind af døren - værsgo, vi laver en folder til faren, så han føler sig ligeså vigtig som moren. I folderen er der alle de punkter, som moren muligvis har brug for hjælp til, eller ikke kan, eller har fødselsdepression, eller noget personligt, eller et eller andet, hvor faren skal gribe ind. Det skriver vi ned, og ligeså snart vi kommer ind af døren, så kigger I faren i øjnene, og siger: “Du er ligeså vigtig som moren. Du skal være her.” og det har jeg gjort. Det har vi lavet, og det har de gjort lige siden, og det har fungeret meget fint. Det er en af de eksempler på at vi har gjort en forskel (Jamil, s. 16).

Han oplever dermed, at minoritetsmændene har påvirket de ydre betingelser for afmagt i forhold til oplevelsen af, at fædre ikke bliver involveret hos sundhedsplejersken. Dialogen mellem de forskellige parter har ført til reelle ændringer hos sundhedsplejersken.

Jamil fortæller om en episode, hvor pædagogerne truede med at underrette ham til kommunen. Han fortæller, at episoden tilfældigvis skete, efter de havde haft et møde med en fagperson fra Socialforvaltningen i forbindelse med et Baba-modul. Fagpersonen havde oplyst deltagerne

om, hvordan underrettelse til kommunen foregår. Jamil havde brugt denne viden til at kæmpe imod pædagogernes trussel om underrettelse af barnet til kommunen:

Det er jo ikke sådan det foregår. De kan bare gøre det. og så begyndte jeg at snakke med dem [pædagogerne] og sagde: "I kan bare gøre de her ting og underrette ham til kommunen fordi I kommer truer os. Det må ikke komme fra pædagogerne. Det skal komme fra lederen. I giver os ti eller fjorten dages varsel og plus at I ikke holder øje med barnet. Så I skal ikke komme og fortælle os noget. (Jamil, s. 12).

Den viden Jamil har fået gennem Baba, har givet ham øget handlingskapacitet i forhold til at modsætte sig pædagogernes trussel, da han herigennem har fået kendskab til procedurerne i forhold til underrettelse. Han har fået kendskab til sine rettigheder, og dette førte til, at pædagogerne undskyldte:

Lige pludselig begyndte de at sige: "Vi vil holde et møde og det var ikke sådan, og vi skulle nok finde ud af det." Så siger jeg: "Min kone blev truet med at blive underrettet og det er ikke i orden. Hun har levet sådan i ti dage pga af jer". Men i bund og grund var det en dårlig oplevelse og de undskyldte mange gange. (Jamil, s. 12).

Det var dog stadig en dårlig oplevelse for familien, og der var i det her tilfælde ikke skabt tillid til pædagogerne, men han blev i stand til at gøre modstand.

I anden analysedel blev det illustreret, hvordan Omars negative oplevelse med systemet har påvirket hans tiltro til systemet. Omar beskriver, hvordan dialogmøderne har hjulpet ham lidt med hans mistillid til systemet:

Det har jo i forbindelse med Baba hjulpet lidt, at jeg ser en smule positivt på den [systemet] igen, fordi vi har jo også med systemer at gøre som kommer og taler med os, fordi systemet og fædrene skal møde hinanden. Men det svært og det er hårdt, og så sidde og rose et system som har gjort det de har gjort overfor én. (Omar, s.12).

Ud fra ovenstående citat illustreres det, hvordan Baba forsøger at nedbryde mistilliden mellem minoritetsmændene og systemet ved at de har en ligeværdig dialog. Omars citat vidner dog om, at hans oplevelse med systemet var krænkende i sådan en grad, at det er vanskeligt at ændre synet på systemet. Dialogen i Baba har dog hjulpet lidt på det.

Fællesskab

Baba ønsker desuden at opbygge et stærkt fællesskab af fædre (Baba 7). Det er derfor relevant at belyse, hvordan minoritetsmændene oplever fællesskabet i Baba.

Mohammed fortæller, at de har fælles udfordringer i Baba:

Det er jo igen den holdning vi har til fædreskab. Altså jeg vil ikke have at nogen skal kritisere mit faderskab, så derfor kan jeg ikke snakke med hvem som helst. Men når jeg ved at det er et fællesskab, som består af fædre, som vil gøre noget for deres børn, så er det ligesom mere stille og roligt. Jeg er ikke den eneste, der har problemer eller udfordringer, og jeg er heller ikke den eneste, der har løsninger og alle mulige bekymringer. Det har vi næsten alle sammen (Mohammed, s. 7).

Ud fra ovenstående citat kan det antages, at Mohammeds tilknytning til fællesskabet i Baba skaber et trygt rum for at kunne åbne sig op. Mohammed fortæller, hvordan de har en række problemer og udfordringer til fælles i gruppen. Ifølge Jenkins er lighed vigtig for, at medlemmerne af et kollektiv kan betegnes som en gruppe. Gruppetilhørsforhold er desuden med til at andres bedømmelser i højere grad accepteres (Jenkins 2006). Jævnfør Jenkins kan man tale om at Mohammed oplever en kollektiv identitet, hvor der fokuseres på de ligheder, der samler Baba- gruppen. For Mohammed betyder samlingen af fædre rigtig meget.

Flere af minoritetsmændene fortæller, at sammensætningen af mænd i Baba er mangfoldig. De forskellige deltagere er forskellige med hensyn til uddannelsesbaggrund, etnicitet, religion, kultur og alder. Imran fortæller, hvorfor etnisk og kulturel diversitet er vigtigt for ham:

Det har været meget etnisk opdelt. Så har man været i den ene moské, [og] så er der ingen der forstår det [sproget], udover dem der snakker urdu. Og så er man i den anden moské, hvor der er ingen der fatter hvad der foregår, undtagen dem der taler arabisk. Og så er man til det arrangement, hvor kun tyrkere forstår hvad der bliver sagt, og man er bare ligeglad med de etniske danskere. Alle de ting har bare altid irriteret mig. Det er en eller anden irritation, jeg har haft, lige siden jeg voksede op (...) Så nu var der noget [Baba], hvor man havde alle repræsenteret. Det gjorde mig glad, eller det havde jeg det lidt optur over.
(Imran, s. 6).

For Imran har opdelingen på tværs af etniske minoriteter gået ham på. Det kan tolkes som om, at han ønsker en kollektiv identitet blandt alle etniciteter, hvor fokuset er et fællesskab for alle etniciteter. Imran fortæller endvidere: “Jeg tror, at jeg har meget mere tilfælles med andre indvandrere, end jeg har med etniske pakistanere eller etniske danskere. Så tror jeg, at jeg har meget mere tilfælles med indvandrere måske et eller andet begrænset sted i Europa” (Imran s. 11). For Imran ligger gruppeidentifikationen i indvandreridentiteten fremfor i de kulturelle, religiøse og etniske træk.

Alle informanterne er bevidste om den negative kategorisering, der kan forekomme blandt minoritetsmænd i Danmark. Flere af minoritetsmændene har endvidere en holdning til,

hvorvidt de synes, at det er noget positivt eller negativt, at Baba har lavet et projekt, der har minoritetsmænd som primær målgruppe.

Khalid bor i et udsat boligområde i Storkøbenhavn. Khalid fortæller, hvordan han oplevede modstand på grund af Babas fokus på minoritetsmænd, da han forsøgte at anvende peer-to-peer metoden i sit lokalsamfund:

Der hvor jeg bor går jeg også og reklamerer lidt: "Hva så? Er det ikke noget for dig?" Der er mange der ligesom er bange på en måde: "Hvorfor er der ikke etnisk danskere med? Og hvorfor lige os? Er vi ikke gode nok fædre i forvejen?". Så siger jeg: "Det er du. Det er derfor vi har brug for dig. Du kan være ambassadør et andet sted." (Khalid, s. 8).

Khalid oplever, at nogle minoritetsmænd føler, at Babas fokus på minoritetsmænd er negativt. Dette kan skyldes, at de oplever, at Baba henvender sig til dem, fordi de er dårlige fædre. Khalid forsøger at få minoritetsmænd med i Baba ved at fortælle, at de har noget værdifuldt at bidrage med til fællesskabet. Khalid har henvendt sig til minoritetsmænd, som bor i et udsat boligområde. Det kan ud fra Khalids citat antages, at der er en skepsis blandt beboerne om at deltage i sociale indsatser særligt rettet mod etniske minoriteter. Selvom Baba bevidst bruger minoritetsmændene til at nå ud til andre minoritetsmænd, tyder Khalids udsagn på, at peer-to-peer metoden ikke altid vellykket. Dette kan blandt andet skyldes kategorisering og at de bliver opfattet som en marginaliseret maskulinitet. Derudover kan det skyldes minoritetsmændenes maskulinitetsforestillinger om, at det er forbundet med tab af stolthed at blive kritiseret i sin måde at være far på. Dette kommer til udtryk i citatet, da Khalids bekendte netop forsøger at distancere sig fra Baba-projektet for undgå kategorisering.

Sami bor ligeledes i et udsat boligområde, men har en anden holdning til Babas målgruppe. Sami fortæller: *"Første gang [jeg hørte om Baba] tænkte jeg, at jeg havde været med i andre fædregrupper før, men lige den her fædregruppe tiltalte mig mere, fordi der var mange udlændinge, selvfølgelig." (Sami, s.1).* For Sami har Babas primære målgruppe været dét, der gjorde, at han ønskede at deltage i indsatsen. Vi spørger derefter Sami, hvorfor det var vigtigt, at der var udlændinge med. Hertil svarer han: *"Jeg synes heller ikke at det ville være et problem hvis det var blandet. Jeg er også opvokset på Nørrebro hele mit liv - i mange år, og jeg er vant til at være sammen med andre udlændinge, så jeg synes det fandt nemmere til mig, at være i sådan en gruppe der med de andre." (Sami, s. 1).* Ifølge Jenkins begreb om gruppeidentifikation handler det for Sami om at være med i et fællesskab, hvor han føler, at

han kan identificere sig med andre, som har nogle af de samme ligheder som ham selv. Det gør sig ligeledes gældende for Imran. Da vi spørger Imran, hvad hans motivation for at være med i Baba var, svarer han: *“Jeg kunne godt lave lidt mere, synes jeg. Og så synes jeg at det var lige noget for mig. Det var noget med indvandrere. Det var noget med fædreskab – yes.”* (Imran, s. 2). For Imran var det også det etniske fokus, der tiltrak ham. Imran fortæller dog, at han er med i Baba, fordi: *“Det er som om at indvandrermanden – faren, han bliver ikke set som en ressource i Danmark. Det var da jeg så at man kunne ændre på det, at jeg tænkte, at det vil jeg gerne.”* (Imran, s. 2). For Imran skabes der en kollektiv bevidsthed med Babas fokus på minoritetsmænd. Ud fra en samfundskritisk empowermentinspireret syn, får Imran gennem Baba en mulighed for at kunne gøre en forskel og gøre op med de negative forestillinger, han oplever der er om minoritetsmænd i Danmark. Imran forholder sig dog samtidig kritisk til, at Baba primært er for minoritetsmænd:

Det jeg tænker først ved Baba det var at, selve Baba lyder jo meget – ordet Baba lyder meget indvandrer-agtigt, ikke også? Men det er i virkeligheden ret universelt projekt kan man sige, og så inden jeg var til det der landsmøde, så håbede jeg lidt på at det ikke kun var indvandrerfædre det handlede om, fordi jeg synes at alle fædre burde være i målgruppen for det her, ikk'? Men jo selvfølgelig der nogle ting i forhold til hvordan man ændrer fordomme. Det er måske mest henvendt til indvandrere, men alligevel så kunne jeg ikke se hvorfor det skulle udelukke etniske danskere for eksempel. (Imran, s.6).

Imrans udtalelser illustrerer både gruppeidentifikation og kategorisering i forhold til etnicitet som en social kategori. Imran har en oplevelse af en gruppeidentifikation i forhold til motivationen for at være med i Baba. Samtidig oplever han en kategorisering, når han omtaler, hvordan andre har fordomme om minoritetsmænd. I det sociale arbejde kan kategorisering være nødvendig. Ifølge Margaretha Järvinen og Nanna Mik-Meyer skal individers problemer begrebsliggøres, før institutioner kan hjælpe individerne. Med andre ord er der behov for nogle faste rammer og et fast koncept. *“Institutionaliserede praksisformer kan kun overleve på længere sigt, hvis der er klienter, som er indstillet på, eller kan bringes til, at definere deres ”individuelle livsprojekt” i overensstemmelse med socialarbejdernes professionelle forståelse* (Järvinen & Mik-Meyer 2003:12). Ud fra dette kan det derfor antages, at Baba er nødsaget til at italesætte, at der er nogle særlige udfordringer med etniske minoritetsmænd. Babakonsulenten fortæller om den kritik, han møder med projektet Baba, og hvordan han svarer på kritikken:

Vil du underkende, at der er mere vold i hjemmet hos minoriteterne? Der er højere kriminalitetsrate. Der er flere på overførselsindkomster. Færre der får en videregående uddannelse og så videre, end tilsvarende [etnisk danske fædre] (...) men er du også enig i, at

der mangler nogen der sætter fokus på de positive historier”, og det kan vi bedst gøre, hvis vi har det navn [Baba] også. (Baba-konsulent, s. 10).

I ovenstående citat pointerer Baba-konsulenten vigtigheden i at fokusere på målgruppen minoritetsmænd. Omvendt kan der argumenteres for, at hvis brugerne skal gøres selvstændige, skal de ikke kategoriseres, da det kan påvirke individets selvopfattelse, eftersom det sociale arbejde kan have indvirkning på individers identitet (Järvinen & Mik-Meyer 2003:13). Dog mener Baba-konsulenten, at fokuset også er med til at skabe positive historier ved, at minoritetsmændene skaber en modfortælling. Ud fra ovenstående citater illustreres det, hvordan det primære fokus på minoritetsmænd møder kritik, men samtidig er med til at skabe samhørighed og gruppeidentifikation, som giver mulighed for at skabe en positiv modfortælling.

Delkonklusion

I denne analysedel er det fremvist hvordan Baba har en samfundskritisk empowerment tilgang til det sociale arbejde. Minoritetsmændene er stolte af at være en del af fællesskabet i Baba, og det har betydning for deres identitet, da de bliver anerkendt og motiveret til at skabe forandringer i deres lokalsamfund. Mødet med repræsentanter for deres børns institutioner giver en oplevelse af at blive hørt, og at de kan bidrage til løsningsforslag på udfordringer mellem minoritetsmænd og intuitioner. Vi fandt dog, at det kan være vanskeligt, at ændre minoritetsmændenes syn på systemet, hvis denne har haft en særlig krænkende karakter. Babas primære målgruppe er minoritetsmænd, og dette kan for nogle minoritetsmænd forstærke en gruppeidentifikation, da minoritetsmændene står stærkere udadtil som en samlet gruppe. Omvendt kan Babas målgruppe være med til at afskrække minoritetsmænd i at indgå i indsatsen, da de føler sig kategoriseret, som dårlige fædre, der har brug for hjælp.

Diskussion

Minoritetsmændene i nærværende speciale har forskellige motivationer for at deltage i Baba. Det er væsentligt at diskutere de forskellige motivationer, for at kunne sige noget om hvordan minoritetsmændene oplever det sociale arbejde i Baba.

Vi kan inddele minoritetsmændene i tre grupper på baggrund af deres uddannelsesniveau. Den første gruppe er de ufaglærte. Her er der to minoritetsmænd og de er begge arbejdsløse. Deres motivation for at deltage i Baba har handlet om at styrke sin egen farrolle og møde nye mennesker. Det kan skyldes at de har manglet anerkendelse i deres egen barndom og derfor

ønsker redskaber til deres farrolle, og at de grundet arbejdsløsheden ikke møder så mange i deres hverdag. I den faglærte gruppe er der seks minoritetsmænd. Deres motivation for at deltage i Baba handler primært om at skabe forandring i deres lokalsamfund ved at videregive det de har lært i Baba til andre fædre og i fællesskab. Derudover forsøger de faglærte, at gøre noget ved de udfordringer de oplever i nærområdet.

Flere af minoritetsmændene i denne gruppe betragtede sig selv som gode fædre inden deltagelsen i Baba, og var lidt skeptiske til hvorvidt de kunne bruge Baba til deres egen farrolle. Dette kan hænge sammen med maskulinitetsforestillingerne om, at de ikke ønsker, at andre skal kritisere deres faderskab. Flere fortæller dog, at de efter deltagelsen i Baba er blevet mere opmærksomme på, at have bedre kommunikation og nærvær i samværet med deres børn.

Den tredje gruppe er de akademisk uddannede minoritetsmænd. I denne gruppe er der tre minoritetsmænd. Imran har en politisk motivation for at deltage i Baba, da hans udgangspunktet er, at ændre de negative holdninger om minoritetsmænd i samfundet. Han bruger endvidere netværket i Baba i sin egen karriere: *“Jeg tror ikke, at jeg kan bruge det til at udvikle personlige kvalifikationer, men jeg håber, at jeg kan bruge det til nogle faglige kvalifikationer, eller netværk, eller et eller andet som jeg kan bruge rent professionelt eller jobsøgningsmæssigt”*. (Imran, s. 7). Imran har således mindre fokus på personlige kvalifikationer i forhold til hans rolle som far. Hamids motivation for at være med i Baba er, at bidrage i andres fædres liv, og videregive den viden han får fra Baba i en forening for Somalier: *“Det, der har interesseret aller mig mest, og trukket mig, er hvordan jeg kan bidrage i andres fædres liv, især hvordan jeg kan inddrage den viden jeg har fra Baba til vores medlemmer.”* (Hamid, s. 1). Abdi skiller sig lidt ud i forhold til den akademiske gruppe, da han er med i Baba, fordi han har savnet et rum, hvor han kan tale om udfordringer. Abdi fortæller samtidigt, at han bruger netværket i Baba til sit arbejde.

I empowerment tilgangen handler det om at *“(…) møde folk hvor de er, og som de er”*. (Andersen & Larsen 2004:442). Baba giver i tråd hermed minoritetsmændene mulighed for at arbejde med det de ønsker at fokusere på. Baba-konsulenten fortæller i interviewet, hvem der er målgruppen for Baba:

Hvis man skulle tegne en profil, mange af dem, vil jeg i hvert fald sige, nogle af dem vil man kategorisere som ressourcestærke, men vi snakker ikke om, om man er den rigtig eller forkerte far. Vi er meget påpasselige med, at sige "du er en rigtig frivillig, eller du ville passe lige ind", eller noget, fordi vi også gerne vil være åbne for alle. (Baba-konsulent, s. 4)

I tråd med den marginaliserede maskulinitet, er Baba ligeledes med til at skabe en modfortælling gennem deres samfundskritiske empowerment tilgang. Derfor er det en fordel

at der er så er mange ressourcestærke fædre med, da disse kan give et positivt billede. Baba sigter altså bredt med målgruppen. Men får Baba så fat i de minoritetsmænd, som rent faktisk har brug for hjælp, hvis de målretter sig de ressourcestærke minoritetsmænd. Babakonsulenten fortæller også, at de er begyndt at få fædre med, som står i større vanskeligheder.

Konklusion

I dette speciale har vi undersøgt maskulinitetsforestillinger blandt ikke-vestlige etniske minoritetsmænd og hvilken betydning det sociale arbejde i Baba har for minoritetsmændenes identitet. Dette er undersøgt gennem et casestudie med 11 livsverdensinterview, ét ekspertinterview samt dokumentanalyse.

I første analysedel har vi belyst, at minoritetsmændene tilslutter sig hegemoniske maskulinitetsidealer om at være en omsorgsfuld og nærværende far. De tager afstand fra mere traditionelle maskulinitetsforestillinger, hvor faren anvender autoritære opdragelsesmetoder. Manglende anerkendelse fra familien i minoritetsmændenes egen opvækst har betydning for deres tro på egne evner som far. Minoritetsmændene knytter i høj grad deres evne til at forsørge familien med deres maskuline identitet. At være i stand til at forsørge familien forbindes med stolthed. Den traditionelle maskulinitetsforestilling om, at forsørgelse af familien er mandens pligt kan skyldes religion, og det lader også til at uddannelsesniveau har betydning for denne forestilling. Dette giver anledning til nogle mere traditionelle maskulinitetsforestillinger, hvor kønsrollemønstrene i højere grad lægger op til, at det er moren der tager ansvaret for børnene. Minoritetsmændene i denne undersøgelse udtrykker dog et ønske om at tage en større del af omsorgsarbejdet med børnene. De oplever dog, at det kan være vanskeligt, da deres hustruer er med til at opretholde nogle traditionelle kønsrollemønstre i hjemmet. De fleste af minoritetsmændene finder det tabubelagt, at tale om farrollen med andre, og dette skyldes en maskulinitetsforestilling om, at udvise følelsesmæssig styrke. Manglende evne til at tale om bekymringer, kan være en barriere i forhold til farrollen, da de fleste af minoritetsmændene bor i udsatte boligområder hvor bekymringer om børnenes fremtid er større grundet utryghed og kriminalitet.

Vi kan desuden konkludere, at nogle af minoritetsmændene oplever, at de er blevet mødt med mistænksomhed om, at de ikke er i stand til at varetage farrollen i overensstemmelse med danske normer og værdier af samfundets institutioner. Minoritetsmændene oplevede diskrimination på baggrund af deres etnicitet og religion. Dette medfører følelser som vrede,

svigt og frustration. Dette har betydning for minoritetsmændenes identitet, da de ikke bliver anerkendt, som den far, de selv oplever at være. Dette har konsekvenser, da en af informanterne får lyst til at trække sig ud af børnenes institutioner, mens en anden fortsat har lyst til at være en del af samfundet. Derudover har fordomme om børns institutioner ført til, at minoritetsmænd tager afstand til institutionerne, hvilket kan skyldes traditionelle maskulinitetsforestillinger om frygt for at blive kritiseret. Andre har tiltro til samfundets institutioner og har ikke haft negative oplevelser.

Vi har påvist, at Baba har en samfundskritisk empowerment tilgang til det sociale arbejde. Vi kan konkludere, at det sociale arbejde i Baba har skabt forandringer hos minoritetsmændenes identitet, da de bliver anerkendt som en aktiv ressource, som kan skabe forandring i deres lokalsamfund. Anerkendelsen skaber reelle forandringer for lokalmiljøet, da de igennem Baba bliver motiveret til at kæmpe for de udfordringer de oplever i deres nærområde. Minoritetsmændene er stolte af at være en del af Baba fællesskabet og tildeles en identitet som Baba, som giver validering fra børnene. Identiteten som Baba er samtidig forpligtende, da det skaber forventninger fra børnene om, at være en god far. Mødet med repræsentanter fra deres børns institutioner, giver en følelse af at blive hørt anerkendt, samtidig med, at de kan bidrage til løsningsforslag på udfordringer mellem minoritetsmænd og intuitioner. Dette er med til at forandre minoritetsmændenes fordomme om systemet og følelsen af ikke at blive involveret grundet identiteten som minoritetsmand. Vi fandt dog, at det kan være vanskeligt, at ændre minoritetsmændenes syn på systemet, hvis denne har haft en særlig krænkende karakter. Babas primære målgruppe er minoritetsmænd, og dette kan afskrække nogle minoritetsmænd fra at indgå i indsatsen, da de føler sig kategoriseret, som nogle fædre, der har brug for hjælp. Omvendt er det særlige fokus på minoritetsmænd med til at forstærke en gruppeidentifikation, da de identificerer sig med indvandreridentiteten. Ydermere kan vi konkludere, at minoritetsmændene i baba desuden forskellige motivationer for at deltage i Baba

Verificering

I det følgende vil diskutere specialet styrker og svagheder. Dette opnås gennem kriterierne validitet, reliabilitet samt generaliserbarhed.

Validitet

Validitet i kvalitative undersøgelser drejer sig om, hvorvidt vores undersøge besvarer det den ønsker at besvare. (Kvale & Brinkmann 2009:272) Dette spørgsmål tager afsæt i, hvad gyldig og sand viden er. I dette speciale vurderes validiteten med udgangspunkt i specialets videnskabsteoretiske retning, som er den filosofiske hermeneutik. Ud af den filosofiske hermeneutik er der opstillet kriterier for at sikre validiteten. I den filosofiske hermeneutik vurderes validiteten på, om der argumenteres for, at helheden fremstår overbevisende, velunderbygget og om der er konsistens og sammenhæng (Juul 2012:134). I dette speciale har det ikke været hensigten at skabe en objektiv sandhed om minoritetsmænds maskulinitetsforestillinger, eller om hvordan det sociale arbejde påvirker minoritetsmændenes identitet. Specialets resultater skal nærmere vurderes ud fra begrundede argumenter og den fortolkning, som er mest overbevisende og sigende ud fra vores problemformulering. I analysen argumenterer vi både teoretisk og empirisk for vores fortolkninger, og vi har inddraget mange citater for, at illustrere grundlaget for vores fortolkninger. Vi har desuden inddraget nuancer fra informanternes udsagn som ikke bekræfter vores forudantagelser. Det er endvidere en styrke i forhold til specialets validitet, at analysen er bygget op omkring 11 livsverdensinterview. Dette har muliggjort at vi kan spore mønstre og sammenhænge i det empiriske materiale. Endvidere suppleres disse interviews med et ekspertinterview. Dette bidrager til at styrke og validere informanternes udsagn, da han har en bred viden om målgruppen og det sociale arbejde i Baba. I forlængelse af casestudiedesign er det en styrke at casen belyses fra flere vinkler (Antoft 2012). En svaghed for specialets validitet er som før nævnt at seks af informanterne er rekrutteret ud fra en liste vi fik af chefkonsulenten i Baba. Vi kender ikke udformningen for denne liste, og den kan bestå af personer som er særligt engagerede eller positive indstillede over for indsatsen.

Reliabilitet

Reliabilitet handler om at kunne udføre en lignende undersøgelse og opnå samme resultat. Det omhandler pålidelighed i forhold til at efterprøve undersøgelser og opnå samme resultater (Riis 2012:352). Reliabilitet henviser ofte til objektive sandheder, hvor der kan anvendes målbare

instrumenter (Riis 2012:352). Inden for den filosofiske hermeneutik vægtes reliabilitet ikke som noget, der påvirker validitet, da det er vanskeligt at påvise reliabilitet på baggrund af dens ontologi om fordomme og forståelse (Juul 2012:428). Dog er der nogle vanskeligheder i form af, at Tanias praktikophold har bidraget til indsigt i feltet. Det er desuden vanskeligt at lave den samme undersøgelse igen, da der er tale om subjektivt datamateriale i form af kvalitative interviews. Der kan i stedet fremvises reliabilitet på andre måder inden for kvalitative undersøgelser, som handler om at kunne gøre rede for undersøgelsens producere og fremgangsmåde: “*Fremgangsmåden må være begrundet, gennemsigtig, systematisk og grundig.*” (Riis 2012:353). I dette speciale kan vi gennem vores fremgangsmåde påvise reliabilitet, da vi gennem specialet viser gennemsigtighed ved at begrunde og reflektere over de valg, der er truffet i form af litteratur, teori, videnskabsteori, metode og analysestrategi. På baggrund af dette er det muligt at opstille samme case.

Generaliserbarhed

Generaliserbarhed handler om at kunne generalisere undersøgelsens resultater bredere end den givne undersøgelse. (de Vaus 2001:27-28) I dette speciale er det ikke muligt at kunne generalisere på baggrund af specialets begrænsede 12 informanter, hvilket heller ikke er specialets hensigt, da vi i stedet beskæftiger os med et casestudiedesign. Ifølge Bent Flyvbjerg, kan der indenfor casestudier i stedet være tale om en generalisering inden for casen (Flyvbjerg 2015:499). Derudover er det muligt at lave en analytisk generaliserbarhed, hvor resultaterne kan være vejledende for en lignende situation (Flyvbjerg 2015:499-500). På baggrund af en analytisk generaliserbarhed kan specialets resultater være behjælpelige for andre til at forstå de fænomener, som specialet berører.

Litteraturliste

- Andersen, J. & J. E. Larsen (2004): "Empowerment og Socialt arbejde", i J. E. Larsen og I. H. Møller (red.): *Socialpolitik*. København: Hans Reitzels Forlag
- Als Research (2011): *Kønsligestilling blandt etniske minoriteter i Danmark. – Best practise og kortlægning af viden og indsatser*. Udarbejdet af Als Research for Ligestillingsafdelingen under Minister for Ligestilling
- Als Research (2019): *Maskulinitetsopfattelser og holdninger til ligestilling - særligt blandt minoritetsetniske mænd*. Udarbejdet af Als Research for Ligestillingsafdelingen under Minister for Ligestilling.
- Breau, S. V, Larsen, S. L. & Frederiksen N. Ø. (2017): *Baba - en evaluering af læringsforløb for etniske minoriteter*. Udarbejdet af Center for Boligsocial Udvikling
- Andreassen, R. (2007): *Det er et yndigt land. Medier, minoriteter og danskhed*. København: Tiderne Skifter
- Antoft, R. & H. H. Salomonsen. (2012): "Det kvalitative casestudium - en introduktion til en forskningsstrategi" i R. Antoft, R, M. H. Jacobsen, A. Jørgensen & S. Kristiansen (red.): *Håndværk og horisonter - Tradition og nytænkning i kvalitativ metode*. Odense: Syddansk Universitetsforlag. 1. udgave, 2. oplag.
- Bourdieu, P. & L. Wacquant (1996): *Refleksiv sociologi - mål og midler*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Brinkmann, S. & L. Tanggaard (2015): "Interviewet: samtalen som forskningsmetode" i S. Brinkmann & L. Tanggaard (red.): *Kvalitative metoder*. Hans Reitzels Forlag. 2. udgave, 2. oplag
- Breau, S. V, S. L. Larsen & N. Ø. Frederiksen (2017): *Baba - en evaluering af læringsforløb for etniske minoriteter*. Udarbejdet af Center for Boligsocial Udvikling
- Christensen, A. (2019): *Maskuliniteter, magt og intersektionalitet*. *Politica*, 51. årg. nr. 1 2019, 19-3
- Christensen, A., K. J. Nielsen & C. D. Hansen, M., Kyed, L. Bloksgaard og S. Q. Jensen (2014). *MARS: Mænd, arbejdsulykker og sikkerhed*. Slutrapport. Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet og Arbejdsmedicinsk Klinik, Regionshospitalet Herning.

- Christensen, A., J. Fuglsang, S. Q. Jensen (2017): "Marginalized Adult Ethnic Minority Men in Denmark - The Case of Aalborg East", i C. Haywood & T. Johansson (red.): *Marginalized Masculinitets: Contexts, Continuities and Change*. Routledge
- Connell, R.W (2005): *Masculinities*. Polity press. 2. edition.
- Connell, R.W. & J. W. Messerschmidt (2005): "Hegemonic Masculinity: Rethinking the Concept" *Gender and Society*, Vol. 19, No. 6, December, 2005, pp. 829-859
- Deding, M. & Lausten, M. (2008): "Kønsarbejdsdeling i familien og på arbejdsmarkedet" i Ruth Emerek & Helle Holt (red.): *Lige muligheder, frie valg. Om det kønsopdelte arbejdsmarked gennem et årti*. København: SFI
- de Vaus, D. (2001): *Research Design in Social Research*. London: SAGE Publications Ltd
- Guldager, J. (2014): "Kausalitet - forskellige måder at forklare på" i Ejrnæs, M. & J. Guldager (red.): *Helhedssyn og forklaring*. Akademisk Forlag. 1 udgave, 3. oplag
- Fallov, M. A. (2015): "Boligsocialt arbejde" i J. Guldager & M. Skytte (red.): *Socialt arbejde – teorier og perspektiver*. København: Akademisk Forlag. 1. udgave, 2. oplag
- Frederiksen, N. Ø & M. J. Riemenschneider (2016): *Fædreindsatser - Baggrundsviden og praksisanvisninger til det boligsociale arbejde med fædre i udsatte boligområder*. udarbejdet af CFBU
- Flyvbjerg, B. (2015): "Fem misforståelser om casestudiet" i Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red.): *Kvalitative metoder*. København: Hans Reitzels Forlag. 2.udgave, 2.oplag
- Honneth, A. (2003): *Behovet for anerkendelse*. København: Hans Reitzels forlag. Oversat til dansk af Arne Jørgensen 2006. 1. udgave, 5. oplag
- Hutchinson, G. S. & S. Oltedal (2006): *Modeller i socialt arbejde*. Hans Reitzels Forlag. Oversat til dansk af Charlotte Pietsch. Forlag. 4. oplag 2. udgave
- Højgaard, L. (2010): *Kan man interviewe sig til viden om køn?* Tidsskriftsartikel i *Dansk sociologi*, Årg. 21, nr. 1 (2010)
- Jacobsen, M. H. (2012): "Metodologiske perspektiver" i Jacobsen, M.H, Lippert-Rasmussen & Nedergaard, P. (red.): *Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning*. København: Hans Reitzels Forlag. 2. udgave, 1. oplag
- Jenkins, R. (2006): *Social identitet*. Oversat af D. K. Nielsen, M. H. Jacobsen & S. Kristensen 2006. København: Hans Reitzels Forlag. 1. Udgave, 3. oplag

- Johansson, T. & Klinth, R. (2008). "Caring Fathers: The Ideology of Gender Equality and Masculine Positions". *Men and Masculinities*. October 1, 2008
- Juul, S. (2012): *Hermeneutik*. I S. Juul & K. B. Pedersen (red.), *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori: En indføring*. (s. 107-148). København: Hans Reitzels Forlag
- Jørgensen, A. H. (2017): *Overcoming mistrusted masculinity: contesting ethnic minority fathers' involvement in home-school cooperation in Denmark*. Tidsskrift artikel i 'Gender and Education' 2017 juli.
- Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (2003): *At skabe en klient* i Järvinen i M. & Mik Meyer N. (red.): *At skabe en klient. Institutionelle identiteter i socialt arbejde*. København: Hans Reitzels Forlag, 1. oplag, 1. udgave
- Kristiansen, S. & H. K. Krogstrup (1999): *Deltagende observation- Introduktion til en samfundsvidenskabelig metode*. København: Hans Reitzels Forlag. 1 udgave, 7. oplag
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009): *Interview - Introduktion til et håndværk*. Oversat til dansk af Bjarke Nake. København: Hans Reitzels Forlag. 2. udgave, 5. oplag.
- Liversage, A. & Jensen, T. G. (2007): "*Fædre, sønner, og ægtemænd- Om maskulinitet og manderoller blandt etniske minoritetsmænd*". Udarbejdet af SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Lynggaard, K. (2015): "Dokumentanalyse" i S. Brinkmann & L. Tanggaard (red.): *Kvalitative metoder*. Hans Reitzels Forlag
- Ottesen, M. H. (2011): "Familien" i Heine Andersen (red.). *Sociologi - en grundbog til et fag*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Ottosen, M. H., A. Liversage. & R. F. Olsen (2014): "*Skilsmissebørn blandt etniske minoriteter*". Udarbejdet af SFI
- Pedersen, K. (2006). Videnskabsteori i projektarbejde og rapport. I Olsen, S. B., & Pedersen K. *Problemorienteret projektarbejde - en værktøjsbog*. (s.137-169). Roskilde Universitetsforlag.
- Regeringen (2018): "Ét Danmark uden parallelsamfund - Ingen ghettoer i 2030". Udarbejdet af regeringen.
- Reinicke, K. (2006): *Fædre med anden etnisk baggrund end dansk- mellem tradition og modernitet*. Ligestillingsafdelingen
- Reinicke, K. (2013): *Mænd: køn under forvandling*. Aarhus Universitetsforlag

- Riis, O. (2012): “kvalitet i kvalitative studier”, i Jacobsen M. H. & Jensen, S. Q (red.). *Kvalitative udfordringer*. København: Hans Reizels Forlag 1. udgave 1. Oplag
- Rookwool (2011): Efterkommeres kriminalitet halveret:
https://www.rockwoolfonden.dk/app/uploads/2016/02/Nyhedsbrev-Marts-2011.pdf?fbclid=IwAR1Zw1c8yjzJCjGtgDis9YepvZrhMthfuD-B20_OvAlFsT93dpv8c2m5D0
- Seidenfaden, L. (2008): *Den uhåndterbare målgruppe – mænd med etnisk minoritetsbaggrund i krydsfeltet mellem integration- og ligestillingspolitik*. Speciale, København: Københavns Universitet.
- Ziethen, M., N. Stegeager, T. Molly-Søholm (2013): “Anerkendelse - om anerkendelse, genkendelse og værdsættelse “ i Jacobsen M.H, Erik Laursen, E. & Olsen, J. B (red.): *Socialpsykologi - en grundbog til et fag*” København: Hans Reizels Forlag. 1. udgave, 1. oplag.

Hjemmesider:

- Baba 1 <https://baba.dk/Om-os/Baggrund-og-problemkompleks> - senest anvendt 12.04.19
- Baba 2 <https://baba.dk/Om-os/Historien-bag> - senest anvendt 12.04.19
- Baba 3 <https://baba.dk/Om-os/Hvor-er-vi-i-gang> - senest anvendt 12.04.19
- Baba 4 <https://baba.dk/Om-os/Tilgang> - senest anvendt 12.04.19
- Baba 5 <https://baba.dk/Nyheder/2018/Temaaften-om-boern-og-unges-digitale-liv> - senest anvendt 12.04.19
- Baba 6 <https://baba.dk/Om-os/Forandring-og-resultater> - senest anvendt 12.04.19
- Baba 7 <https://baba.dk/Om-os/Om-forebyggelse-faedredeltagelse-og-boerns-behov> - senest anvendt 12.04.19
- CFSA (Center for Frivilligt socialt arbejde): <https://frivillighed.dk/viden-og-fakta/artikler/peers-som-en-ressource-i-frivillige-sociale-foreninger> - senest anvendt 12.04.19

- Fonden for Socialt Ansvar: <https://socialtansvar.dk/Om-os/Om-Fonden> - senest anvendt 12.04.2019
- Information (2018): <https://bupl.dk/artikel/draebt-eks-bandeder-var-paedagogstuderende-ville-hjaelpe-unge-i-risikozonen/> - senest anvendt 12.04.2019
- World Health Organization:
https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/70638/WHO_RHR_11.18_eng.pdf;jsessionid=54139BF6CD0F36A4FF8999531C6ED10F?sequence=1 - senest anvendt 12.04.19
- Istizada <http://istizada.com/mena-region/> - senest anvendt 12.04.19